

Sosioemotionaalisten taitojen ilmeneminen käsityön oppitunneilla

Käsityön aineenopettajien havaintoja 7.–9. luokkalaisten sosioemotionaalisista taidoista

Käsityökasvatus
pro gradu -tutkielma

Laatijat:
Emilia Elgström
Karoliina Hietala

5.4.2024

Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Käsityökasvatus

Tekijät: Emilia Elgström, Karoliina Hietala

Otsikko: Sosioemotionaalisten taitojen ilmeneminen käsityön oppitunneilla

Ohjaaja: Dosentti Marja-Leena Rönkkö

Sivumäärä: 54 sivua, 8 liitesivua

Päivämäärä: 5.4.2024

Tämän tutkielman tarkoituksena oli selvittää käsityön aineenopettajien havaintoihin perustuen 7.–9. luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemisestä käsityön oppitunneilla. Lisäksi tutkielmassa selvitettiin millä tavoin käsityön aineenopettaja voi tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla. Tämän aiheen tutkiminen on tärkeää, koska käsitöiden tekemisellä on todettu olevan vaikutusta yksilön sosioemotionaalisiin taitoihin. Sosioemotionaaliset taidot edistävät monin tavoin oppimista vaikuttamalla muun muassa oppilaan huomion ohjautumiseen, muistiin, päättelykykyyn ja energisyyteen. Käsitöiden nähdään olevan keino auttaa muun muassa selviytymään masennuksesta tai ahdistuksesta.

Tutkielman keskeisimmät pääkäsitteet ovat sosioemotionaaliset taidot, nuoruusikä ja käsityön oppiaine perusopetuksessa, jotka yhdessä muodostavat tämän tutkielman teoriataustan. Tässä tutkielmassa sosioemotionaalisilla taidoilla viitataan yksilön taitoihin sekä kyvykkyyteen hyödyntää näitä taitoja. Sosioemotionaalisilla taidoilla tarkoitetaan esimerkiksi yksilön sosiaalisia vuorovaikutustaitoja, tunnetaitoja sekä persoonan vahvuuksia.

Tämä tutkielma on laadullinen. Laadullisessa tutkimuksessa on keskeistä yksilöiden ja maailman vuorovaikutus toistensa kanssa, tässä tapauksessa käsityöoppiaineen, oppilaan sosioemotionaalisten taitojen sekä opettajan havainnoista rakentuva kokonaisuus. Tutkimustuloksia analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysillä. Teorialähtöisessä analysointivaiheessa saatua aineistoa luokiteltiin luokittelurungon avulla. Tutkimuskysymyksiin etsittiin vastauksia sähköisellä kyselylomakkeella, joka lähetettiin sosiaalisen median Facebook-alustoille ja tekstiiliopettajaliiton jäsenistön sähköpostilistalle. Kyselylomakkeen alussa selvitimme ymmärtävätkö käsityön aineenopettajat sosioemotionaalisten taitojen merkityksen oppimisen kannalta. Tutkimukseen osallistui 20 käsityön aineenopettajaa.

Tutkimustulokset jakautuvat kahteen osaan, ensimmäisessä osassa tarkastellaan oppilaan sosioemotionaalisten tunteiden näyttäytymisenä käsityön oppitunneilla. Tutkimustuloksista ilmenee kuinka oppilaiden sosioemotionaaliset taidot näyttäytyvät käsityön oppitunneilla laajana kirjona. Hyvät sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla oppilaiden toiminnassa esimerkiksi runsaampana vuorovaikutuksena vertaisten kanssa sekä oppilaan kyvykkyytenä tunnistaa tunteensa ja toimia niiden mukaisesti. Heikommat sosioemotionaaliset taidot ilmenevät tulosten mukaan käsityön oppitunneilla esimerkiksi häiriökäyttäytymisenä sekä kyvyttömyytenä pyytää opettajalta apua.

Tulosten toisessa osassa tarkastellaan käsityön aineenopettajan keinoja tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla. Tuloksista ilmenee käsityön aineenopettajan tiedostavan ja tunnistavan oppilaan sosioemotionaalisten taitojen merkityksen sekä tavat, joilla taitoja voidaan tukea. Vastauksista ilmenee, kuinka oppilaan sosioemotionaalisten taitojen tukemisessa on merkittävää hyvä oppilaantuntemus sekä riittävä määrä tukea, jolloin oppilaan yksilölliseen ohjaamiseen on paremmat resurssit. Oppilaan sosioemotionaalisten taitojen tukemisessa nähdään lisäksi olevan merkittävässä roolissa opettajan antama positiivinen palaute. Opettajan antama kannustus nähdään kasvattavan oppilaan luottamista omiin taitoihin ja kykyihin

Käsityön oppiaine sekä käsityön oppitunnit ovat oppimisympäristönä merkittävä oppilaan sosioemotionaalisten taitojen kehittymisen kannalta. Oppiaineessa käsityö mahdollistaa erilaisten tunnetaitojen, persoonan kyvykkyyksien sekä vuorovaikutustilanteiden harjoittamista. Käsityön aineenopettajalla on merkittävät mahdollisuudet tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppiaineessa.

Avainsanat: Sosioemotionaaliset taidot, käsityön oppiaine, käsityön aineenopettaja, tukeminen

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Sosioemotionaaliset taidot sekä sosiaalinen ja emotionaalinen kompetenssi	8
2.1	Sosioemotionaaliset taidot	8
2.2	Sosiaalisen ja emotionaalisen kompetenssin määrittely	10
2.3	Sosioemotionaaliset taidot perusopetuksen opetussuunnitelmassa	11
3	Nuoruusikä	13
3.1	Nuoruusiän kehitys	13
3.2	Nuoren psyykinen kehitys	14
4	Perusopetus	16
4.1	Perusopetus ja peruskoulu	16
4.2	Inkluusio	17
5	Käsityön oppiaine	19
5.1	Käsityön oppiaine peruskoulussa	19
5.2	Käsityön opetus	20
5.3	Käsityön aineenopettaja	22
6	Tutkimuksen teoreettinen viitekehysmalli ja tutkimuskysymykset	24
6.1	Teoreettinen viitekehysmalli	24
6.2	Tutkimuskysymykset	25
7	Tutkimuksen toteuttaminen ja aineistonkeruumenetelmät	26
7.1	Tutkimuksen lähestymistapa	26
7.2	Aineistonkeruu sähköisellä kyselylomakkeella	27
7.3	Tutkimukseen osallistujat	29
7.4	Teorialähtöinen aineiston sisällönanalyysi	30
8	Tutkimuksen tulokset	36
8.1	7.–9. luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmeneminen käsityön oppitunneilla	36

8.2	Käsityön aineenopettajan keinot tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla	43
9	Johtopäätökset	51
10	Pohdinta	55
10.1	Tutkimuksen merkitys	55
10.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	56
10.3	Jatkotutkimusehdotukset	57
	Lähteet	59
	Liitteet	64
	Liite 1. Saatekirje	64
	Liite 2. Tietosuojailmoitus	65
	Liite 3. Pro gradu -tutkielman kyselylomake	67

1 Johdanto

Tulevaisuuden opettajan tulee tiedostaa oppilaiden tunteet ja vuorovaikutukselliset tilanteet, joissa niitä ilmenee (Lahtinen & Rantanen 2019, 13–16). Opettajan ammattitaitoa on oppimisen sisällön lisäksi opetusmenetelmien ja kohtaamisten laatu eli se, miten opettaja kuulee ja näkee oppilaat. Toimiva vuorovaikutus opettajan ja oppilaiden välillä perustuu luottamukseen ja turvallisuuden tunteeseen. (Lahtinen & Rantanen 2019, 13–16.) Koulussa sosioemotionaaliset taidot kuten empatia osana sosiaalista vuorovaikutusta tukee opettajan ja oppilaiden välisiä suhteita sekä edistää myönteisiä oppimiskokemuksia (Mella ym. 2021, 2). Sosioemotionaalisten taitojen tiedostaminen moninkertaistaa opettajan ymmärryksen oppitunneista ja erilaisista kohtaamisista ja sen, mitä niissä oikeasti tapahtuu. Sosioemotionaalisten taitojen tiedostaminen ei siis ole ainoastaan tärkeää oppilaiden oppimisen kannalta, vaan myös tärkeä osa opettajan ammattiosaamista. (Lahtinen & Rantanen 2019, 13–16.)

Käsityöt ymmärretään ihmisen ja materiaalin välisenä vuorovaikutuksena. Vuorovaikutus on kokonaisuus, jossa yhdistyvät tuotteen idea, ruumiillinen tuotteen valmistaminen sekä refleктоiva arviointi. Käsitöitä tehdessä yksilö voi tuntea intensiivisyyttä tekemiseen, joka korostaa yksilön merkityksellisyyden tunnetta. Vuorovaikutusta tapahtuu myös käsitöitä harrastavien ihmisten välillä: ystävyys, jakaminen ja kuuluminen johonkin. (Huotilainen, Rankanen, Groth, Seitamaa-Hakkarainen & Mäkelä 2018, 1–2) Käsitöiden tekeminen tukee hyvinvointia, saa aikaan positiivisia kokemuksia ja kohottaa mielialaa sekä itsetuntoa. Käsitöitä tekemällä ihminen pääsee tietynlaiseen flow-tilaan, jonka on todettu tukevan hyvinvointia. (Pöllänen 2012.)

Huotilaisen ym. (2018) tutkimuksessa käsitöiden tekemisellä havaitaan olevan sosioemotionaalisia vaikutuksia yksilöön. Käsityöt ovat auttaneet yksilöitä ajatusten ja tunteiden järjestämisessä, joka on mahdollistanut muun muassa ymmärryksen itsestä sekä toisista. Käsityöt nähdään olevan keino päästä pois emotionaalisesta stressistä sen tuomalla rentoutumisen sekä voimaantumisen tunteella, sillä käsillä tekeminen on luovaa, tutkivaa, kokeellista ja kekseliästä. Erityisesti tekstiilien kanssa työskentely on auttanut selviytymään masennuksesta tai ahdistuksesta. Esimerkiksi ammattitaiteilijat käyttävät käsityötä keinona käsitellä tunteitaan ja elämän tuomia haasteita. Käsityö ja luova toiminta vaikuttaa monin tavoin yksilöiden psykososiaaliseen hyvinvointiin. (Huotilainen ym. 2018, 1–2)

Perusopetus on siirtynyt opetussuunnitelman uudistusten jälkeen siitä, mitä opetetaan, kohti sitä, miten opetetaan. Koululla on merkittävä rooli lapsen sosioemotionaalisisessa kehityksessä, sillä koulussa saadut kokemukset vaikuttavat oppilaiden tunteisiin, identiteettiin sekä käyttäytymiseen (Eccles & Roeser 2003, 129). Sosioemotionaaliset taidot tukevat oppilaan positiivisempaa suhtautumista koulua kohtaan, vähentävät koulunkäyntiin liittyvää ahdistusta sekä edesauttavat akateemista menestymistä (Mella ym. 2021, 2–3). Oppimisen pohjan luovat oppilaan vuorovaikutus toisten kanssa, kokemukset, kiinnostuksen kohteet sekä tunteet.

Sosioemotionaalisten taitojen ympärille muodostuvat vuorovaikutussuhteet ja -tilanteet. Tulevaisuudessa sosioemotionaalisia taitoja tarvitaan myös työelämässä, sillä menestyäkseen hyvin on ihmisten tultava toimeen itsensä ja toisten kanssa. Sosioemotionaaliset taidot ovat taitoja, joita voi harjoitella läpi elämän. Omien sosioemotionaalisten taitojen harjoittelu aina uudelleen, tekee tietoiseksi itsestä ja niiden merkityksestä omassa toiminnassa. Sosioemotionaalisten taitojen osaaminen on oppimista elämään sekä työskentelemään tunteidensa kanssa. (Lahtinen & Rantanen 2019, 13–16.) Sosioemotionaalisten taitojen nähdään monin tavoin edistävän sekä ehkäisevän oppimista. Sosioemotionaaliset taidot vaikuttavat muun muassa oppilaan huomion ohjautumiseen, muistiin, päättelykykyyn ja energisyyteen. Se, mihin oppilaan huomio kiinnittyy, vaikuttaa oppimiseen. Asioita, joita oppilaat kokevat mielekkäiksi ja jotka koskettavat tunnetasolla, pohtivat oppilaat niitä syvällisimmin. Sosioemotionaaliset taidot ja oppiminen kulkevat siis käsi kädessä. (Lahtinen & Rantanen 2019, 19–30.)

Sosioemotionaaliset taidot kertovat sen, miten asiat edistyvät suhteessa tahtomiseen. Positiivisia tunteita koetaan, kun asiat menevät tahdon suuntaisesti ja negatiivisia tunteita koetaan, kun asiat menevät tahdon vastaisesti. (Lahtinen & Rantanen 2019, 47–48.) Tutkimukset antavat viitteitä siitä, että peruskouluikäisten oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja voidaan tukea opetuksessa tehtävien meditatiivisten harjoitusten avulla. Harjoitusten katsotaan tukevan esimerkiksi oppilaan oppimista, itsesäätelykykyä sekä tunteiden hallintataitoja. (Brendel ym. 2017, 11–12.)

Luokanopettajaopiskelijoiden näkemyksiä ja kokemuksia sosioemotionaalisista taidoista eli tunnetaidoista osana opintoja pro gradu -tutkielman tulosten mukaan opettajaopiskelijat tietävät tunnetaitojen käsitteen ja kykenevät määrittelemään sen monitahoisesti sekä ymmärtävät niiden osa-alueet ja kehittämisen merkityksellisyyden. (Honkanen 2021) Tämän tutkimuksen mukaan luokanopettajat hallitsevat hyvin sosioemotionaalisten taitojen

kokonaisuuden. Lähdemme selvittämään tässä pro gradu -tutkielmassa sitä, miten käsityön aineenopettajat havainnoivat oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja. Tutkimuksen kannalta koemme tärkeäksi selvittää ovatko tutkimukseen osallistuvat käsityön aineenopettajat tietoisia oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen merkityksestä oppimisessa, jotta he kykenevät havainnoimaan niitä oppilaiden toiminnassa.

Kandidaatin tutkielmassa selvitimme koulunkäynninohjaajien havaintoja siitä, tukeeko käsityön oppiaine erityisoppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja eli tunnetaitoja peruskoulun ylemmillä vuosiluokilla. Koulunkäynninohjaajien havainnoista ilmeni muun muassa käsityön oppiaineen tukevan erityisoppilaan tunnetaitoja sekä lisäävän erityisoppilaan sosiaalista vuorovaikutusta verrattuna muihin koulun oppiaineisiin. Tunnetaitojen tukemisen keinona ilmeni tutkimustuloksissa riittävä yksilöllistetty tuki, jolloin jokaisella oppilaalla on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua oppimiseen. Tunnetaitojen tukemisessa nähtiin myös merkittävänä tekijänä ohjaajan tai vertaisten kannustaminen työskentelyssä (Elgström & Hietala 2022) Tässä tutkimuksessa haluamme selvittää käsityön aineenopettajien havaintoja 7.–9. luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön oppiaineessa. Haluamme selvittää myös, millä tavoin käsityön aineenopettajat kykenevät tukemaan oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja käsityön oppiaineessa.

2 Sosioemotionaaliset taidot sekä sosiaalinen ja emotionaalinen kompetenssi

2.1 Sosioemotionaaliset taidot

Sosioemotionaaliset taidot voidaan määritellä monin tavoin eri tutkijoiden toimesta, esimerkiksi sosiaalisesti toimintakyvyksi (Kannasoja 2013), sosiaalisiksi taidoiksi (Keltikangas-Järvinen 2018), sosiaalisesti kompetenssiksi (Rose-Krasnor 1997) sekä tunneälykkyydeksi (Goleman 1998). Englanniksi sosioemotionaalisia taitoja kuvataan usein termillä *SEL (social and emotional learning)*. Koska sosioemotionaaliset taidot ovat käsitteenä moniulotteinen, voidaan sitä pitää yläkäsitteenä, joka kuvaa ihmisen psykologisia rakenteita, kuten persoonan piirteitä sekä vahvuuksia. Taidot pitävät sisällään ihmisen kyvykkyyden työskennellä tehokkaasti ja pitkäjänteisesti, kyvyn luoda ihmissuhteita sekä antaa valmiudet selvitä stressaavista tilanteista elämässä ja yhteistyöstä muiden kanssa. Sosioemotionaaliset taidot ovat merkityksellisiä yksilön menestyksen kannalta niin koulutuksessa kuin työelämässä. (Danner, Lechner & Spengler 2021.)

Sosioemotionaalisten taitojen oppiminen on prosessi, jonka avulla yksilö hankkii lapsuudesta aikuisuuteen taitoja tunnistaa ja hallita tunteitaan, osoittaa tunteitaan, luoda ihmissuhteita sekä toimia vastuullisesti yhteiskunnassa. Payton ym. kuvaa, kuinka sosioemotionaaliset kompetenssit pitävät sisällään taitoja, joiden avulla yksilö pystyy lapsuudessaan muodostamaan ystävyysuhteita, ratkaisemaan konflikteja tai esimerkiksi rauhoittamaan itsensä vihaisena. (Payton, Weissberg, Durlak, Dymnicki, Taylor, Schellinger & Pachan 2008, 5–6.) Sosioemotionaaliset taidot kehittyvät heti lapsen syntymästä lähtien, pieni lapsi ilmaisee tunteitaan tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa. Lapsuuden jälkeen sosioemotionaaliset taidot muovautuvat koko elämän ajan. (Hintikka 2016, 21–22.)

Sosioemotionaaliset taidot pitää sisällään termit sosiaalisuus ja emotionaalisuus sekä tunnetaidot ja sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyvät asiat (Hintikka 2016, 19). Brendel ym. kuvaavat, kuinka sosioemotionaalinen kehitys ja osaaminen on yhdistetty oppimiseen sekä akateemiseen suoriutumiseen. Tunteiden säätely, itsetietoisuus, tunteiden hallinta ja ihmissuhdetaidot ovat merkittäviä tekijöitä akateemisen menestymisen, impulssien hallinnan sekä keskittymiskyvyn kannalta. Opiskelijat, joilla on paremmat sosioemotionaaliset taidot, kykenevät tutkimusten mukaan keskittymään ja menestymään paremmin koulussa. (Brendel, Maynard, Miller & Solis 2017, 13–14.) Myös Lechner, Anger sekä Rammsted (2019)

kuvaavat sosioemotionaalisten taitojen olevan edistävä tekijä yksilön edellytyksiin koulutuksen sekä ammatin saavuttamiselle. Sosioemotionaalisia taitoja voidaan pitää jonkinlaisena yksilön pääomana, joka edesauttaa yksilöä saavuttamaan elämässään asioita. (Lechner ym. 2019, 429.)

Sosioemotionaaliset taidot mielletään osaksi sosiaalista sekä emotionaalista kompetenssia (Koivula & Neitola 2020). Terminä kompetenssi voidaan suomentaa tarkoittavan pätevyyttä, pystyvyyttä tai kyvykkyyttä jollain toiminnan alueella. Sosiaalinen ja emotionaalinen kompetenssi tarkoittavat tällöin kyvykkyyttä tai pätevyyttä niin sosiaalisella, kuin emotionaalisella toiminnan tasolla. (Junttila, Kaukainen, Kinnunen & Vauras 2005, 3.) Sosiaalinen sekä emotionaalinen kompetenssi voidaan kuvata erillisinä käsitteinä, mutta ne luovat pohjaa toisilleen ja ovat lähekkäin yhteyksissä, jolloin voidaan puhua myös sosioemotionaalisesta kompetenssista. Emotionaalinen kompetenssi pitää sisällään tietoisuuden omista sekä toisten emootioista sekä emootioiden itsesäätelykyvyn. (Laine 2005, 64.) Sosiaalinen kompetenssi sen sijaan on hieman laajempi ja vaikeammin määriteltävä käsite. Se pitää sisällään esimerkiksi kyvyn toimia yhdessä, kommunikoida toisten kanssa, emotionaalisuuden sekä kyvyn tunteiden soveliaaseen ilmaisuun. Sosiaalista kompetenssia voidaan kuvata niin, että niiden taitojen avulla yksilö saavuttaa joitakin sosiaalisia tavoitteita kuten ystävyysuhteita. (Poikkeus 2003, 126–127.)

Sosioemotionaalinen kompetenssi pitää sisällään sosiaaliset- sekä tunnetaidot, itsesäätelytaidot, sosiaalisen tietoisuuden, sosiokognitiiviset kyvyt, käyttäytymisen, motivaation, ongelmaratkaisukyvyt sekä prososiaaliset pyrkimykset. Hyvillä sosiaalisella sekä emotionaalisella kompetenssilla on kokonaisvaltaisesti merkittävä vaikutus ihmisen kehitykseen, hyvinvointiin, oppimiseen ja elämässä suoriutumiseen (Koivula & Neitola 2020, 27). Sosioemotionaaliset taidot liittyvät laaja-alaisesti yksilön taitoihin, kun taas sosioemotionaalinen kompetenssi sen sijaan on kyvykkyyttä hyödyntää näitä sosiaalisia taitoja niillä alueilla, joita esimerkiksi konfliktitilanteissa tarvitaan.

Sosioemotionaalisissa taidoissa on Hintikan (2016) mukaan keskeistä sosiaaliset vuorovaikutustaidot. Vuorovaikutuksessa pyrkimyksenä on sosiaalisten tavoitteiden saavuttaminen ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantaminen, tähän vaikuttaa ympäristön lisäksi perimä, jolla tarkoitetaan persoonaa, temperamenttia sekä lahjakkuutta. Myös hormoneilla katsotaan olevan vahva vaikutus käyttäytymiseen aiempien sosiaalisten kokemusten sekä ympäristön lisäksi. Sosioemotionaalisten taitojen oppiminen on prosessi,

jonka avulla yksilö hankkii lapsuudesta aikuisuuteen taitoja tunnistaa ja hallita tunteitaan, osoittaa tunteitaan, luoda ihmissuhteita sekä toimia vastuullisesti yhteiskunnassa. (Hintikka 2016, 24–25.) Payton ym. kuvaa, kuinka edellä mainitut sosioemotionaaliset kompetenssit pitävät sisällään taitoja, joiden avulla yksilö pystyy lapsuudessaan muodostamaan ystävyyssuhteita, ratkaisemaan konflikteja tai esimerkiksi rauhoittamaan itsensä vihaisena. (Payton ym. 2008, 5–6.) Sosioemotionaaliset taidot kehittyvät heti lapsen syntymästä lähtien, pieni lapsi ilmaisee tunteitaan tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa. Lapsuuden jälkeen sosioemotionaaliset taidot muovautuvat koko elämän ajan. (Hintikka 2016, 21–22.)

2.2 Sosiaalisen ja emotionaalisen kompetenssin määrittely

Vuorovaikutustilanteissa on keskeistä se, että osaa havaita ja käsitellä omia sekä toisten tunteita, reagoida tunteisiin sopivalla tavalla ja asettua toisen henkilön asemaan. Nämä taidot ovat edellytys sosiaaliselle kompetenssille sekä elämässä pärjäämiselle. Kun ihmisellä on hyvä sosioemotionaalinen kompetenssi sekä hyvät sosiokognitiiviset taidot, pystyy hän vuorovaikutustilanteissa omien päämääriensä lisäksi ylläpitämään myönteisiä suhteita muihin ihmisiin. (Laine 2005, 114.) Hyvän sosiaalisen kompetenssin muotoutuminen on tärkeä lapsuuden, nuoruuden ja koko elämänkaaren läpi kulkeva kehitystehtävä, sillä sosiaalinen kompetenssi mahdollistaa yksilön sopeutumisen yhteiskuntaan (Kaukainen ym. 2005, 2). Rose-Krasnor (1997) mukaan sosiaalinen kompetenssi voidaan jaotella jakautuvaksi sosiaaliin taitoihin (*social skills*), sosiaaliseen asemaan (*sociometric status*), ihmissuhteisiin (*relationships*) sekä tarkoituksenmukaiseen lopputulokseen (*functional outcome*), jolla tarkoitetaan jonkinlaista sosiaalista pyrkimystä.

Sosiaalinen kompetenssi kulkee yhdessä sosiokognitiivisten taitojen kanssa, jossa on kyse siitä, millä tavoin ihminen osaa jäsentää vuorovaikutustilanteissa havaitsemiaan informaatiota sekä prosessoimaan sitä. Sosiokognitiivisia taitoja ovat esimerkiksi taito muodostaa tulkintoja muiden ihmisten tunteista, ajatuksista ja käyttäytymisestä, taito havaita vuorovaikutuksessa sosiaalisia vihjeitä, taito tehdä havaintoja muiden puheesta ja käyttäytymisestä sekä ymmärrystä kuinka omaa toimintaa tulee säädellä sosiaalisten vihjeiden perusteella miellyttävämmäksi. (Lyytinen 2003, 127.)

Jokapäiväisessä elämässä mukana kulkevat tunteet vaikuttavat toimintaan esimerkiksi vähentämällä ihmisen toimintakykyä. Ihmisen ollessa todella surullinen tai vihainen, on haastavaa toimia normaalisti. Emootiot sekä tunteet kulkevat käsitteinä lähekkäin ja usein niiden katsotaan tarkoittavan samaa asiaa, vaikka emootiot ovatkin käsitteenä hieman

laajempi, kuin tunteet. (Laine 2005, 60.) Emotionaalinen kompetenssi tarkoittaa ihmisen taitoa käsitellä omia emootioitaan, tunnistaa toisten emootioita sekä tulla toimeen niin omien, kun toisten emootioiden kanssa. Emootionaalinen kompetenssi on edellytys niin vuorovaikutus- kuin ihmissuhdetaidoille. Tämän vuoksi se linkittyy sosiaaliseen kompetenssiin ja rakentaa pohjaa myös sille. (Laine 2005, 64.) Perusemootioiden kuten ilon, surun tai pelon ymmärrys on lapsena sisäsyntyinen. Vaikeammin selitettävien tunteiden, kuten häpeän tai ylpeyden tunnistaminen vaatii persoonalta jo laajempaa sosiaalisten tilanteiden ymmärrystä ja tulkintakykyä. (Korkiakangas 2003, 192.)

Emotionaalista kompetenssia voidaan tarkastella kolmesta erilaisesta näkökulmasta, jotka ovat: tietoisuus omasta emotionaalisesta tilasta (käsitys esimerkiksi siitä, miksi tuntee olonsa vihaiseksi), toisten emootioiden tunnistaminen (taito lukea toisten ihmisten tunnetiloja ja toimia niiden mukaisesti) sekä omien emotionaalisten ilmausten itsesäätely (kyky kontrolloida omia tunneilmaisuja tilanteen vaatimalla tavalla). Emootiot näkyvät kasvojen ilmeissä, kehon liikkeissä sekä käyttäytymisessä. Vahvojen tunteiden, kuten kiukun tai pelon säätteleminen vaikuttaa yksilön käyttäytymiseen tai ihmissuhteisiin. (Laine 2005, 64.)

2.3 Sosioemotionaaliset taidot perusopetuksen opetussuunnitelmassa

Opetussuunnitelmassa perusopetuksen keskeisiksi tehtäviksi sekä tavoitteiksi mainitaan oppilaan ihmisyyden kasvun tukeminen kohti eettisen yhteiskunnan jäsenyyttä, hyvää itsetuntoa, omia vahvuuksia sekä tasapainoista elämää. Sosioemotionaaliset taidot sekä sosioemotionaalisen kompetenssin osa-alueet eivät ole suoraan mainittuna vuonna 2016 käyttöön otetussa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014.

Opetussuunnitelmassa sen sijaan mainitaan termejä, jotka voidaan katsoa lukeutuvan osaksi sosioemotionaalisia taitoja sekä -kompetenssia. Termejä, joita perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014) on käytetty laajasti ovat muun muassa tunnetaidot, itsetunto, minäkuva sekä sosiaaliset taidot. Opetussuunnitelman luvussa 2. *Perusopetus yleissivistyksen perustana* mainitaan opetuksen luovan oppilaalle koulutyön ohessa mahdollisuuden luoda suhdetta itseensä, toisiin oppilaisiin sekä yhteiskuntaan. Luvussa 3. *Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet* korostetaan koulun kasvatus- ja opetustehtävistä keskeisimmäksi tavoitteeksi tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Vaikka keskeisenä tavoitteena on luoda laaja yleissivistys, tarvitaan siihen erilaisia tietoja ja taitoja, joita yksilö osaa yhdistellä ja hyödyntää toimiessaan vastuullisena yhteiskunnan jäsenenä. (POPS 2014.) Nämä kaikki

taidot ja teemat ovat edellytyksiä hyvän elämän rakentumiselle ja voidaan katsoa osaksi sosioemotionaalaisia taitoja sekä niiden kehittymistä.

Käsityön oppiaineen tehtäväksi on perusopetuksen opetussuunnitelmassa määritelty oppilaan tukemista ja ohjausta kohti kokonaisen käsityöprosessin hallintaa, jossa toteutuu käsityöilmaisu, muotoilu ja teknologia (POPS 2014, 430). Tutkimusten mukaan teknologisen osaamisen hyödyntäminen osana opetusta nähdään tukevan oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja (Fitzpatrick, Gilad-Bajrach & Slovak 2015). Kokonaiseen käsityöprosessiin lukeutuu itsenäinen tuotteen suunnittelu, valmistus sekä prosessin arviointi. Käsityön opetuksella on tarkoitus vahvistaa pitkäjänteisen työskentelyn taitoja, itsetuntoa sekä tukea mielihyvän kokemusta. Käsityö oppiaineessa lähtökohtana on laaja-alaisten teemojen tarkastelu kokonaisvaltaisesti, samalla oppiainerajoja luonnollisesti rikkoen. (POPS 2014, 430.) Laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa monessa osa-alueessa sosioemotionaaliset taidot ovat edellytys tavoitteiden saavuttamiseksi. Laaja-alaisten osaamis- ja oppimistavoitteissa lähes jokainen sisältää osa-alueita, jotka pohjautuvat sosioemotionaalisiin taitoihin sekä -kompetenssiin. *L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen, L2 kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot sekä L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys* esimerkkeinä sisältävät tavoitteita kuten, oppilaan itsetuntemuksen ja vuorovaikutuksen kehittymisen, oppilaan kyvyn asettua toisen asemaan, mahdollisuuden kehittää itsesätelytaitoa, sosiaalisia- sekä tunnetaitoja. (POPS 2014, 20–24.)

3 Nuoruusikä

3.1 Nuoruusiän kehitys

Nuoren kehitystä lapsuudesta kohti aikuisuutta kutsutaan murrosiäksi eli puberteetiksi, joka kestää kahdesta vuodesta viiteen vuoteen. Murrosikä on kehitystä kohti aikuisuutta sekä biologisesti että fysiologisesti, jonka aikana lapsesta kasvaa aikuinen. Murrosiän jälkeen alkaa nuoruusikä, joka ajoittuu nuoren elämässä ikävuosien 12–22 välille. (Aalberg & Siimes 2007, 15.) Nuoruus voidaan jakaa eri vaiheisiin ikävuosien 12–22 välillä, jotka ovat varhaisnuoruus 12–14 vuotta, varsinainen nuoruus 15–17 vuotta sekä jälkinuoruus ikävuosien 18–22 välille (Aalberg & Siimes 2007, 68). Jokainen näistä nuoruuden vaiheista on erilainen. Nuoruuden ajanjaksoa määrittää monin tavoin lapsuus, joten se ei ole irrallinen ajanjakso. Lapsuuden psyykkinen kehitys sekä sen aikaiset tapahtumat ja kokemukset vaikuttavat nuoruusikään. (Lönnqvist, Henriksson, Marttunen & Partonen 2021.)

Keskeisenä nuoruuteen kuuluu itsenäistyminen, omista vanhemmista irtautuminen, vanhempien sijaan kavereiden apuun turvautuminen, sekä seksuaalisen identiteetin jäsentäminen (Aalberg & Siimes 2007, 68). Nuoruusiässä nuoret viettävät perheen sijaan enemmän aikaa vertaisten kanssa. Vertaissuhteiden rakentaminen on merkityksellistä ja vertaisilta haetaan sosiaalista sekä emotionaalista tukea (Brown & Klute 2003, 330).

Nuoruusiän kehitys ei ole suoraviivainen prosessi vaan jatkumo, jonka aikana nuoren kehityksessä tapahtuu hormonaalisia sekä fyysisiä muutoksia, jotka johtavat aikuisuuteen (Archibald, Graber & Brooks-Gunn 2008, 25). Nuoren kehityksen voidaan ajatella jakautuvan neljään osa-alueeseen, fysiologisiin muutoksiin ja kypsymiseen, ajattelutaitojen kehitykseen, sosiaalisen piirin laajenemiseen sekä sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muutoksiin. Murrosiän katsotaan olevan näkyvämpiä biologisia sekä sosiaalisia muutoksia ihmisen elämässä. Murrosiälle on tyypillistä äkillinen fyysinen kasvu, sukupuolipiirteiden kehittyminen sekä kehon suhteiden muutokset. (Ahonen ym. 2007, 126.)

Jo alakouluikäinen lapsi pystyy säätelemään tunteitaan sekä tunneilmaisujaan sosiaalisten odotusten mukaisesti, esimerkiksi arvioimalla sitä, miten omat tunneilmaisut vaikuttavat muihin. Nuoruusiässä eletään kiihkeää aikaa, jolloin keho ja mieli muuttuvat. Mielentilat ailahtelevat sekä monet asiat tuntuvat dramaattisemmalta. Hormonituotannon lisääntyneisyys voimistaa tunteidensäätelyn vaikeutta, myös harkintakyky saattaa kadota kokonaan, asiat koetaan mustavalkoisemmin ja epävarmuus kaikesta muutoksesta saa nuoren toimimaan

impulsiivisemmin. (Jääskinen 2017, 76.) Hormonaalisten toimintojen muutoksien katsotaan olevan osittaisena syynä nuoren negatiivisten sekä vaihtelevien tunteiden lisääntymiselle (Archibald, Graber & Brooks-Gunn 2008, 26).

3.2 Nuoren psyykkinen kehitys

Nuoruusiän aikana persoonalliset rakenteet muokkaantuvat, järjestyvät uudelleen sekä vakiintuvat. Nuoren psyykkinen kehitys ei ole suoraviivaista vaan se etenee vaihtelevasti. Psyykkinen kehitys on voimakasta sekä vaihtelevaa, samalla psyykkisissä toiminnoissa saattaa esiintyä taantumusta. (Aalberg & Siimes 2007, 67.) Taantumukset kuuluvat kehitykseen, ne ovat normaalin kehityksen kannalta välttämättömiä. Taantuminen tapahtuu pääsääntöisesti psykososiaalisen kehityksen alueella, kun nuori saavuttaa uuden kehitysvaiheen, taantuu hän samalla menettäen jo saavutetun toimintakykynsä hetkellisesti. Taantumus on monen saavutetun taidon heikkenemistä monella eri osa-alueella. (Aalberg & Siimes 2007, 74–78.) Nuorella ilmenee esimerkiksi lapsenomaisuutta kuten takertumista sekä epävarmuutta, jota nuori saattaa peitellä uhoamalla, epäsoveliaalla kielenkäytöllä sekä voimakkaalla äänenkäytöllä. Taantumus esiintyy selvästi nuoren suhteessa vanhempiin, välillä nuori kaipaa fyysistä läheisyyttä, toisinaan taas korostunutta etäisyyttä. Tyypillistä on myös kielellinen sekä kirjallinen supistuminen, joka esiintyy puheessa kiroiluna sekä kirjoittaessa lyhyinä lauseina aikaisemman monisanaisuuden sijaan. Taantumuksen aikana nuorelle on myös tyypillistä epäasialliseksi pidetyn käytöksen korostuminen, kuten esimerkiksi ruuan ahmimisen tai tavaroiden sotkemisen lisääntyminen. (Aalberg & Siimes 2007, 79–80.)

Kognitiiviset taidot eivät taannu, vaan sen sijaan ne kehittyvät vaikka psykososiaalista taantumaa tapahtuukin. Nuoruudessa tällä kehityksellisellä taantumalla on keskeinen merkitys, joka mahdollistaa muuttumisen ja irrottautumisen lapsenomaisesta kokemusmaailmasta. Mielen eri toiminnat ja kyvyt kehittyvät eri tahtia, jolloin yleensä fyysinen kehitys kulkee tunne-elämän kehityksen edellä. (Aalberg & Siimes 2007, 74–78.)

Nuoruuden kehitys, joka on onnistunut psykologiselta kannalta, johtaa persoonallisuuden eheään kehittymiseen ja autonomian saavuttamiseen (Lönnqvist ym. 2021). Nuoruus on aivojen kehityskauden tärkein vaihe varhaiskehityksen jälkeen. Aivoissa tapahtuu muovautumista rakenteellisesti ja toiminnallisesti sekä uusia hermoverkkoyhteyksiä syntyy jatkuvasti vähän käytettyjen tilalle. Aivojen toiminta vakiintuu nuoruusiän loppuvaiheessa ikävuosien 20 ja 30 välillä. Aivojen limbisen järjestelmän ja etuaivokuoren eriaikainen kehitys liittyy nuoren käyttäytymisen impulsiivisuuteen. Limbinen järjestelmä vastaa muun

muassa kokemuksen tunteista kuten motivaatiosta sekä mielihyväästä ja etuivokuori vastaa muun muassa tunteiden säätelyä ja päätöksenteosta. (Lönnqvist ym. 2021.)

Sosiaalisella kehityksellä voidaan tarkoittaa persoonan kehittymistä. Persoonan ja sosiaalisen kehittymisen käsitteet voidaan kuitenkin erottaa toisistaan sillä tavoin, että persoonallinen kehitys on yksilön muotoutumista, kun taas sosiaalisessa kehityksessä kyse on yksilön sopeutumisesta yhteisöön, kuten kaveriporukkaan. (Ahonen ym. 2007, 185.)

Sosioemotionaalinen kehitys linkittyy sosiaaliseen sekä persoonan kehitykseen niin, että mukana on myös tunteita eli emotioita. Sosioemotionaalista kehitystä voidaan tarkastella sosiaalisten suhteiden, emotionaalisperäisen käyttäytymisen tai vuorovaikutustaitojen kautta. (Ahonen ym. 2007, 183.)

Nuoruusiän biologisten muutosten vuoksi aivoissa tapahtuu uudelleenjärjestäytymistä, jota ihmisellä ei elämässään ennen nuoruusikää ole ollut, eikä koskaan enää tule olemaan. Hormonit aiheuttavat niin fyysisiä, kuin psyykkisiäkin muutoksia, jonka vuoksi mielessä, kehossa ja tunteissa myrskyä ja myllertää. Suurin osa nuoren kapasiteetista ja energiasta menee sisäisen muutoksen käsittelyyn, joka johtaa siihen, että tunteet hallitsevat välillä nuorta, jonka vuoksi käyttäytyminen sekä tunteidenhallinta on ajoittain vaikeaa. Nuoren impulsiivinen käyttäytyminen on pitkälti kiinni hormoneista ja kehittymättömyydestä. (Jääskinen 2017, 98–99.) Nuoren keskittymistä voi haitata koulussa mielialojen heilahtelut, joka voi ilmetä esimerkiksi levottomuutena tai vaikeutena hillitä itseään. Suoriutumisen voi ilmaantua tilapäistä heikkenemistä. (Lönnqvist ym. 2021.)

4 Perusopetus

4.1 Perusopetus ja peruskoulu

Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, jota järjestetään 7–16-vuotiaiden ikäluokalle. Yhteinen käsitys oppimisesta sekä arvoperusta rakentavat perusopetuksen. Perusopetus on perusasteen opetusta, joka suoritetaan yhdeksän vuoden aikana. Poikkeustapauksissa oppivelvollisuus voi alkaa ennen seitsemää ikävuotta tai kestää yksitoista vuotta. Perusopetuksen perustana toimii valtakunnallinen opetussuunnitelma sekä erilaiset lait ja asetukset, jotka ohjaavat sen järjestämistä. Perusopetuksen jälkeen siirrytään toisen asteen koulutukseen, joka on lukiokoulutus tai ammatillinen koulutus. Toisen asteen koulutus on laajuudeltaan kolme vuotta. Vakinaisesti Suomessa asuvat lapset ovat oppivelvollisia, joka tarkoittaa velvollisuutta suorittaa perusasteen ja toisen asteen koulutus. Suomessa perusopetuslain mukaan oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen on hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnon tai ammatillisessa koulutuksessa tarkoitetun tutkinnon tai täyttää 18 vuotta. (Opetushallitus 2023.)

Kokonaisuudessaan peruskoulu kattaa vuosiluokat 1–9. Perusopetus jakautuu peruskoulun alemmille vuosiluokille 1–6 ja peruskoulun ylemmille vuosiluokille 7–9. Opetuksen määrä ja oppiaineiden sisällöt vaihtelevat oppilaan siirtyessä vuosiluokalta toiselle. Peruskoulun alemmilla vuosiluokilla 1–6 työskennellään tavallisesti tiiviisti oman luokan ja luokanopettajan kanssa oppiaineesta toiseen. Luokanopettaja opettaa kaikkia tai useimpia oppiaineita omalle opetusluokalleen. Peruskoulun ylemmillä vuosiluokilla 7–9 koulu, opettajat ja luokkakaverit tavallisesti vaihtuvat. Yhden opettajan sijaan oppilaat siirtyvät oppiaineesta toiseen eri aineiden aineenopettajien opetukseen. Perusopetuksessa on 20 oppiainetta, joiden lisäksi oppilaat voivat valita valinnaisia oppiaineita koulun tarjonnan mukaisesti. (Opetushallitus 2014.)

Perusopetusta ohjaa Opetushallituksen määrittämä opetussuunnitelma siitä, miten opetus Suomen koulutusjärjestelmässä järjestetään. Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää yhtenäisen perusopetuksen toteutumista yhdenvertaisesti sekä tukea ja ohjata koulutyötä ja opetuksen järjestämistä. Se luo oppilaiden kehitykselle, kasvulle ja oppimiselle hyvät edellytykset. Jokaisella kunnalla on velvollisuus järjestää perusopetusta oppivelvollisuusikäisille alueen asuville lapsille. Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus

kuvata paikallisessa opetussuunnitelmassa muun muassa mahdolliset painotukset sekä miten oppimiskäsityksen toteutumista arvioidaan. (Opetushallitus 2023.)

Opetussuunnitelman perusteet uusiutuvat kymmenen vuoden välein ja ne otetaan käyttöön porrastetusti ensimmäisen ja toisen asteen koulutuksissa. Opetussuunnitelman perusteet vastaavat työelämässä tarvittaviin taitoihin ja korostaa tiettyinä ajankohtana tarvittavia avaintaitoja. Euroopan parlamentti ja neuvosto on julkaissut osaamisen ja avaintaitojen suosituksen vuonna 2006, joka kehottaa huomioimaan elinikäisen oppimisen taitojen kehittämisen eri koulukonteksteissa jatkuen läpi elämän. Osaaminen määrittyy asenteiden, tietojen ja taitojen yhdistelmäksi kontekstiin sopivalla tavalla. Avaintaidoilla tarkoitetaan muun muassa globalisaation ja tietotalouteen siirtymisen haasteita sekä henkilökohtaisen aktiivisen kansalaisen osallisuutta, kuten vierailta kielillä viestintä ja oppimaan oppiminen. Vuonna 2018 päivitettiin uudistettu versio osaamisen ja avaintaitojen suosituksista. Siinä määritellään avaintaidot laajempina kokonaisuutena, kuten lukutaito ja monikielitaito. Yli oppiainerajojen laajempien kokonaisuuksien hallinnan ohella korostetaan edelleen oppiainepohjaisen osaamisen merkitystä. (Hienonen, Nilivaara, Saarnio & Vainikainen 2022, 13–22) Laaja-alainen osaaminen on tullut osaksi opetussuunnitelmaa työelämän vaatimusten muuttumisen havainnoista. Rutiininomaiset suoritettavat työtehtävät ovat muuttuneet laajojen asiakokonaisuuksien hallitsemiseksi teknologisen kehityksen myötä. Laajojen asiakokonaisuuksien lisäksi vuorovaikutustaidot ja ongelmanratkaisukyky sekä sopeutuminen odottamattomiin tilanteisiin ovat saaneet merkittävän roolin osana työelämää varten opetettaviin taitoihin. Laaja-alaisia taitoja kehitetään ja käytetään läpi elämän, joten ne eivät ole sidoksissa yksinomaan kouluoppimiseen. Laaja-alainen osaaminen määritellään laajana oppiainekokonaisuutena, jonka muodostavat tiedot, taidot, asenteet, arvot ja tahto. Yksittäistä oppiainetta laajempi kokonaisuus viittaa kykyyn käyttää saatuja tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaiset taidot ovat siis osana oppiainekohtaisia sisältöjä. (Hienonen, Nilivaara, Saarnio & Vainikainen 2022, 115–130)

4.2 Inklusio

Suomalainen peruskoulujärjestelmä perustuu inklusiivisuuteen. Inklusiivinen opetus määritellään Salamancan lausunnossa (UNESCO 1994) kaikkien lasten oikeuteen opiskella tavallisessa luokkahuoneessa riittävän tuen avulla, myös vakavasti vammaisten lasten. Se viittaa ajatukseen kaikille yhteisestä koulusta, jolloin kaikki oppilaat kasvavat yhdistyneessä koulutusjärjestelmässä koulu-uran alusta alkaen ilman erillisiä erityiskouluja ja erityisluokkia.

Inklusiivinen ajattelu käänsi oppimisen ajattelutavan pääläelleen. Koulujen velvollisuudeksi tulee vastata lasten erilaisiin tarpeisiin ja mukauttava niin, että jokaisella lapsella on oikeus oppimiseen tavallisessa luokkahuoneessa vertaisten kanssa. Jokaisella oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä riittävää tukea tuen tarpeen ilmetessä oppimiseen ja koulunkäyntiin. Tuki voi olla esimerkiksi erityisopettajan antamaa tukea erillisessä luokkatilassa tai yleisopetuksessa opettajan tai koulunkäynninohjaajan antamaa tukea. Integraatio viittaa oppilaiden tasa-arvoisuuteen ja osallistumisoikeuteen, joka käytännössä tarkoittaa erityisen tuen päätöstä tai oppimisessa tukea tarvitsevan oppilaan sijoittamista osittain yleisopetuksen ryhmään. Integraatio toimii välivaiheena inklusioon siirtymisessä. (Laakso, Pihlaja & Silvennoinen, 2023, 27–30.)

Inklusio määritellään arvoperusteisesti ja prosessinomaisesti. Arvoperustaisuus tarkoittaa yhdenvertaisuutta, yhtäläisten oikeuksien toteutumista ja tasa-arvoa. Prosessinomaisuus tarkoittaa jatkuvaa muutostilaa, jonka toiminnan tarkoituksena on lisätä osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta sekä samalla vähentää segregatiota eli eriytymistä. Inklusiivisen koulutuksen saavuttaminen vaatii jatkuvasti arvojen ja asenteiden sekä niiden toteutumisen pohdintaa. (Pesonen & Nieminen 2021) Keskeinen strategia inklusiiviseen opetukseen on yhteisopetus tai eriyttäminen. Yhteisopetus tarkoittaa luokkahuoneen opetusvastuun jakautuvan vähintään kahdelle ammattilaiselle. Yhteisopetus mahdollistaa oppilaille toisen aikuisen tuen, samalla myös vertaistuen opettajille toinen toisistaan. Eriyttäminen tarkoittaa oppimisprosessien mukauttamista oppilaille yksilöllisten kykytasojen mukaan (Saloviita 2018.)

5 Käsiyön oppiaine

5.1 Käsiyön oppiaine peruskoulussa

Käsiyön oppiaineen juuret sijoittuvat 1800-luvun puolivälin tienoille, jolloin käsiyön opetus alkoi ensimmäisenä maailmassa Suomen opettajakoulutuksessa sekä yleissivistävässä koulussa. Uno Cygnaeus korosti käsiyön oppiaineen tuovan yritteliäisyyttä, tietojen käyttötaitoa ja käytännön taitavuutta tiedon jakamisen lisäksi. Cygnaeus näki käsiyön vaikuttavan oppilaan aktiiviseen toimintaan ja tietojen soveltamiseen. (Kallioniemi & Virta 2012, 361–362.) Käsiyön oppiaine on jaoteltu peruskoulun opetussuunnitelmassa vuonna 1970 tekstiilityöksi ja tekniseksi työksi materiaalialueiden mukaan. Vuonna 2004 käsiyön sisältöalueet luokiteltiin saman käsiyön oppiaineen sisälle. (Pöllänen, Rönkkö, Salonen, Härkki & Lindfors 2020, 5–6.)

Suomalainen käsiyön opetus sisältää taiteellisen sekä teknologisen näkökulman, jossa pyrkimyksenä on tuottaa kokonainen käsiyöprosessi. Kokonaisessa käsiyöprosessissa yhdistyy niin teknisen työn kuin tekstiilityön työtavat sekä digitekniikkaan perustuvat teknologiat. Käsiyöprosessi edellyttää tavoitteet, jotka toteutetaan monimateriaalisesti, jolloin toiminnassa yhdistyy käsiyöilmaisuus, teknologia ja muotoilu. Käsiyön oppiaineen tehtävä on oppilaan ohjaus kokonaisen käsiyöprosessin hallintaan, jossa toiminta on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa sekä erilaisten materiaalien, teknisten ja valmistusmenetelmällisten ratkaisujen ennakkoluulotonta toteutusta. Käsiyön työskentelyprosessi on pitkäjänteistä ja innovatiivista sekä vahvistaa itsetuntoa ja tuottaa mielihyvän kokemuksia. (Opetushallitus 2014.)

Kokonaisessa käsiyöprosessissa on tarkoituksena antaa oppilaille valmiuksia soveltaa opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa elämäntavalle, joka on kestävä kehityksen mukaista (Pöllänen 2021.) Kestävä kehityksen päämäärä on turvata hyvät elämisen mahdollisuudet nykyisille ja tuleville sukupolville. Tällöin päätöksenteossa ja toiminnassa otetaan huomioon tasavertaisesti ihminen, ympäristö ja talous. (Ympäristöministeri 2023.) Opetuksessa hyödynnettäviä tekniikoita, materiaaleja tai työtapoja sekä erilaisia pedagogisia ratkaisuja tai ohjeita siitä, kuinka tuote valmistetaan, ei opetussuunnitelma anna. Opetus toteutetaan oppijoiden kiinnostusten kohteiden mukaan sekä laaja-alaisesti oppiainerajoja ylittäen. Käsiyöoppiaineen painopisteet heijastelevat koulutustarpeita, kulttuuria, taloudellista ja poliittista kehitystä, joka on kunakin aikakautena

valloillaan. Oppiaineen sisällöt ja tavoitteet muuttuvat koulutusjärjestelmän kehityksen myötä (Pöllänen 2021.)

Käsityö on oppiaine, jossa sovelletaan monen eri tieteenalan osaamista käytännön tekemiseen. Käsityön oppiaine pohjautuu käsityötieteeseen, joka liittyy humanistisiin, matemaattisluonnontieteellisiin sekä teknis-taloudellisiin tieteisiin, jonka tutkimuksen keskiössä on käytännön toteutukseen pyrkivä toiminta, jossa kolmiulotteista materiaalia muokataan ja tarkastellaan monesta eri näkökulmasta. Materiaalien muokkaamisen seurauksena syntyy kolmidimensionaalinen tuote eli kolmiulotteinen tuote. (Kallioniemi & Virta 2012, 363–367.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet määrittelevät käsityön oppiaineen monimateriaaliseksi oppiaineeksi, jossa toteutuva toiminta perustuu käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan (Opetushallitus, 2014). Monimateriaalisuudessa yhdistyy useita erilaisia materiaaleja, joiden ominaisuuksia, kuten rakennetta, koostumusta sekä työstöä, tarkastellaan. Se antaa mahdollisuuden rakentaa ymmärrystä materiaalisesta maailmasta, kestävästä elämäntavasta sekä hyvinvoinnista. Käsityön opetuksessa monimateriaalisuus luo oppilaalle mahdollisuuden tutustua käsityön eri osa-alueisiin monipuolisesti, joka kehittää kädentaaitoja, tuntoaistia sekä avaruudellista hahmottamista. Uusimmat tietokoneavusteiset suunnittelu- ja valmistusmenetelmät, kuten erilaiset 3D-mallinnusohjelmat, mahdollistuvat osaksi käsityön oppiainetta monimateriaalisuuden myötä. (Pöllänen, 2021.)

Käsityön oppiaine on pakollinen osa oppilaan opetusta peruskoulun vuosiluokilla 1–9. Käsityön oppiaine on osa valinnaisia oppiaineita tavallisesti peruskoulun vuosiluokilla 8–9. Käsityön lisäksi valinnaisia oppiaineita ovat musiikki, kuvataide, liikunta ja kotitalous. Valinnaisten taito- ja taideaineiden tehtävänä on laajentaa ja syventää oppimista sekä vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin. Valinnaiset opinnot tarjoavat mahdollisuuden tukea opiskelumotivaatiota ja kehittää osaamista kiinnostuksen suuntaan. (Opetushallitus 2014.)

5.2 Käsityön opetus

Käsityön opetuksen tuntijaon vähimmäismäärä on 11 (yksitoista) vuosiviikkotuntia, jonka Valtioneuvoston asetus (422/2012) määrittää. Peruskoulun ylemmillä vuosiluokilla 7–9 käsityön opetus on vähintään 2 vuosiviikkotuntia. Käsityön oppiaine kuuluu osaksi peruskoulun ylempien vuosiluokkien 7–9 taito- ja taideaineiden valinnaisia opintoja, joita järjestetään viisi vuosiviikkotuntia oppilaiden oman valinnan mukaan. (Opetushallitus 2014.)

Käsityön opetussuunnitelman perustana on perusopetuksen opetussuunnitelma.

Perusopetuksen opetussuunnitelman tarkoituksena on taata tasa-arvoinen ja laadukas ohjausjärjestelmä, joka luo oppilaille hyvät edellytykset oppimiselle, kasvulle ja kehitykselle.

Se on kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus, joka muodostaa perustan opetukselle ja toimintakulttuurille, jossa liittyvät yhteen eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt.

Opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet ja tuntijaon sekä lait- ja asetukset on määritetty valtioneuvoston asetusten pohjalta. (Opetushallitus 2014.)

Uusi oppilashuoltolaki (1287/2013) korostaa oppilaiden tueksi yhteistyötä, jonka myötä yksin työskentelyn pedagogiikka on muuttumassa yhteistyön kulttuuriksi. Oppilaat eivät ole enää sinun tai minun vaan kaikkien meidän yhteisiä. Tuen tarpeeseen vastataan opettajien yhteistyöllä, joustavalla opetusryhmien muuntelulla sekä opetuksen eriyttämisellä. (Saloviita 2020.) Tukea annetaan ensisijaisesti omassa opetusryhmässä, joka on jokaisen opettajan velvollisuus (Opetushallitus 2014). Perusopetuslain mukaan tuen tarpeen ilmetessä opetukseen osallistuvalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaan ohjausta sekä riittävää tukea oppimisessa ja koulunkäynnissä. Tuki tulee olla lapsen kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden mukaista. Tuki tulee olla perusopetuksen opetussuunnitelman mukaista, mutta yksilön tarpeita vastaava. (Saloviita 2020.) Kaikkien aineiden, kuten käsityön oppitunneilla voi olla mukana tukea tarvitsevia oppilaita. Tukea tarvitsevien oppilaiden mukana voi olla koulunkäynninohjaaja tai laaja-alainen erityisopettaja.

Erityisopetus suomalaisessa koulutusjärjestelmässä toteutuu kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti, joka alkaa jo varhaiskasvatuksen opetuksesta lähtien. Kolmiportaisen tuen mallissa annettavan tuen muodot ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Tuen muoto vaihtelee tarpeen mukaan ja voi vaihdella portaiden välillä edes takaisin. Yleinen tuki vastaa oppimisongelmiin nopeasti odottamatta diagnooseja, esimerkiksi lievät lukihäiriöt. Sitä voi saada kuka tahansa tuen tarpeen ilmettyä. Tehostettu tuki suunnitellaan pitkäjänteisenä kokonaisuutena yksittäistä oppilasta varten, jonka tarkoituksena on ehkäistä ongelmien kasautumista ja monimuotoistumista. Erityinen tuki on tuen muodoista vahvinta. (Saloviita 2020.)

Koulunkäynninohjaaja toimii opettajan työparina avustaen ja ohjaten tukea tarvitsevia oppilaita koulunkäynnissä. Tuki voi olla esimerkiksi oppilaiden myönteisen itsetunnon kehittämisen tukemista tai oppilaiden itsenäisen selviytymisen tukemista.

Koulunkäynninohjaaja toimii koulun yleisten kasvatustavoitteiden sekä lakien ja säädösten mukaisesti (Virtanen & Merimaa 2013, 37–39.)

Laaja-alainen erityisopettaja Peruskoulun ylemmillä vuosiluokilla 7–9 tukea tarvitsevien oppilaiden erityisopettajalta saama tuki toteutuu laaja-alaisena erityisopetuksena. Laaja-alainen erityisopettaja toimii yksilö-, ryhmä- tai samanaikaisopettajana tilanteen ja tarpeen mukaan. (Vitka 2018, 15–16.) Erityisopetus tapahtuu myös erityisopettajan konsultoinnilla välillisesti yläkoulun aineenopettajia. Erityisopetuksen tarve voi olla yksittäisen oppilaan tai koko luokan tarve. Tilanteesta ja tuen tarpeesta riippuen luokan on itsessään toimittava, vaikka laaja-alainen erityisopettaja ei olisi joka hetki läsnä. (Vitka 2018, 15–16.) Käsitön oppiaineessa tukea tarvitsevat oppilaat voivat olla inklusion myötä yleisopetuksessa tai integroituneena käsitön opetukseen. Tällöin käsitön aineenopettajalla voi olla laaja-alaisen erityisopettajan konsultaatiota tukea tarvitsevista oppilaista. Laaja-alaisen erityisopettajan ja aineenopettajan yhteistyössä hyödyntämällä molempien ammattitaitoa saadaan joustavasti resurssit käyttöön oppilaiden tai kokonaisten luokkien tueksi (Vitka 2018, 54).

Tiivis yhteistyö koulunkäynninohjaajan, laaja-alaisen erityisopettajan ja aineenopettajan välillä mahdollistaa inklusion ja integraation mukaisen periaatteen, jossa tuki tulee oppilaan luo. Näin ollen oppilaan koulupolusta tulee mahdollisimman tasainen, joka mahdollistaa oppilaan itsetunnon ja motivaation vahvistumisen oppimista kohtaan. Tukea antaa koko kouluyhteisö ja jokainen opettaja. (Vitka 2018, 55–56.) Käsitön oppiaineessa voi olla tukea tarvitsevia oppilaita joko integroituneena tai inklusion myötä opetustilanteessa. Laaja-alaisen erityisopettajan konsultaation avulla käsitön aineenopettaja kykenee antamaan tukea oppilaille käsitön tunneilla sitä tarvittaessa.

5.3 Käsitön aineenopettaja

Aineenopettaja toimii peruskoulun sekä lukion eri oppiaineiden opettajana.

Opetussuunnitelmassa on yhteensä 20 eri oppiainetta. Aineenopettajan ammatissa korostetaan aineenhallinnan taitoja. Aineenopettajat ovat erikoistuneet oppiaineen sisältöön ja pedagogiikkaan, jolloin oppiaineen tietojen ja taitojen opetus on pedagogisesti monipuolista sekä turvallista. Aineenhallinnalliset taidot pohjautuvat tieteeseen, jota käytetään laaja-alaisesti kaikkien asteiden opiskelijoiden opetuksessa. Oppiaineen syvällisten tietojen ja taitojen opettaminen edellyttää perusteellista opiskelua ja sisäistämistä aineeseen perehtyneeltä opettajalta. Opettaja kykenee laajan oppiaineen hallinnan myötä osoittamaan tietojen ja taitojen merkitykset sekä yhteydet maailmaan. Opetustilanteessa tiedon oppimisen

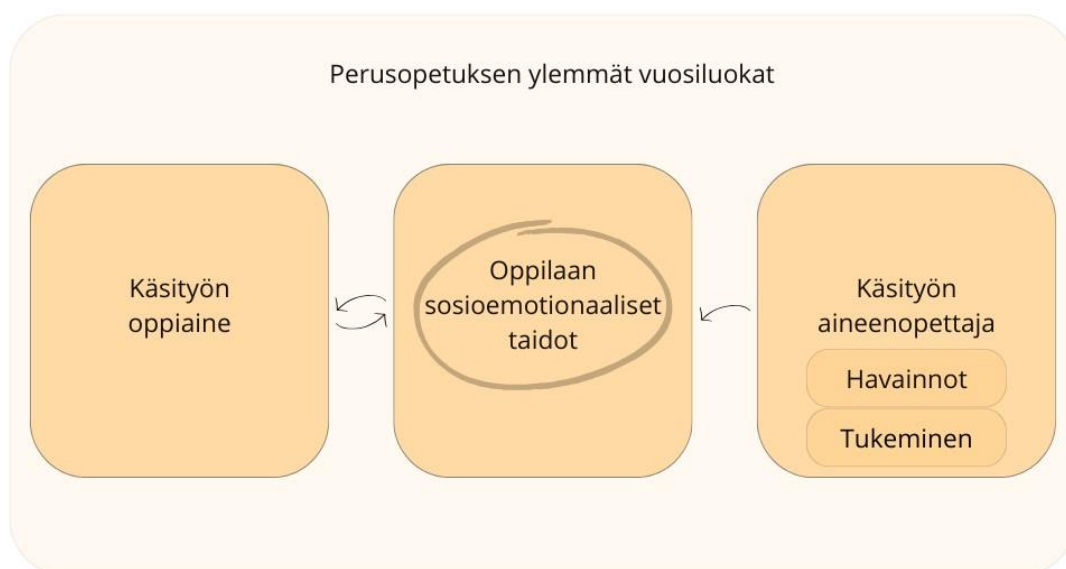
ohella opitaan myös käyttötaitoja sekä kriittistä arviointia. Opettajan vankka aineenhallinta mahdollistaa oppilaiden motivoinnin ja haastavien oppimistilanteiden hallinnan. Tasa-arvoisen opetuksen takaa pätevä opetus. (Aineopettajaliitto AOL ry.) Aineenhallinnan lisäksi aineenopettajalta edellytetään koulutyön tuntemusta, oppiaineen didaktista käsittelytaitoa, opetusmenetelmien sekä vuorovaikutustilanteiden hallintaa ja kasvatustietoa eli oppilaiden sosiaalistamista yhteiskunnan jäseniksi. (Virta 1998, 28–29.)

Käsityön aineenopettaja on kasvatustieteen maisteri. Käsityön tutkinto-ohjelma on laajuudeltaan 300 opintopistettä, jossa vaaditaan 180 opintopistettä kandidaatintutkintoon ja sen suoritettua 120 opintopistettä maisterin tutkintoon. Käsityökasvatuksen tutkinto-ohjelma perustuu tieteelliseen tutkimukseen sekä moniammatilliseen ja monialaiseen yhteistyöhön. Tutkinto-ohjelman tavoitteena on kehittyä asiantuntijaksi opettamisessa, oppimisessa ja ohjaamisessa sekä kehittää toimintaa tulevaisuussuuntaisesti ja innovatiivisesti. Käsityön aineenopettajakoulutus antaa valmiudet toimia yleissivistävässä perusopetuksessa opettajuuden sekä käsityön aineenopettajan asiantuntijana. Käsityökasvatuksen maisteri saa aineenopettajan pätevyyden perusopetuksen vuosiluokille 7–9. (Turun yliopisto 2023.)

6 Tutkimuksen teoreettinen viitekehysmalli ja tutkimuskysymykset

6.1 Teoreettinen viitekehysmalli

Tämän tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu teoreettisista käsitteistä ja niiden välisistä merkityssuhteista (Kuvio 1). Tutkimuksen keskeiset käsitteet ovat perusopetus, käsityön oppiaine, käsityön aineenopettaja, nuoruusikä ja oppilaan sosioemotionaaliset taidot. Keskeiset käsitteet määritellään tarkemmin luvuissa 2, 3, 4 ja 5.

Kuvio 1. Tutkimuksen teoreettinen viitekehysmalli

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys on oleellinen osa laadullista tutkimusta, josta ilmenee tutkimuksen tärkeimmät käsitteet ja niiden väliset merkityssuhteet toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 18) Teoreettinen viitekehysmalli (Kuvio 1) perustuu käsityön aineenopettajan havaintoihin siitä, miten oppilaan sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla. Viitekehyksessä oppilas edustaa teoriapohjassamme kuvattua nuoruusikää. Teoreettinen viitekehys rajautuu perusopetuksen ylemmille vuosiluokille. Käsityön aineenopettaja on tutkimuksen kohteen eli oppilaan sosioemotionaalisten taitojen havainnoija. Oppilaan sosioemotionaaliset taidot ovat tutkimuksen kohde, jonka ilmenemistä tutkitaan käsityön oppitunneilla. Käsityön oppiaine on konteksti, johon tutkimuksen kohde on rajattu. Kuviossa

esitetyt nuolet kuvaavat vaikutusta oppilaan sosioemotionaalisten taitojen ja käsityön oppiaineen sekä käsityön aineenopettajan välillä.

6.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää *miten oppilaiden erilaiset sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla sekä millaisia keinoja käsityön aineenopettajalla on tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppiaineessa*. Päättökysymykset ovat

1. Miten 7.–9. luokkalaisten oppilaiden erilaiset sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla opettajan havainnoimana?
2. Millä tavoin käsityön aineenopettaja voi tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on selvittää, miten 7.–9. luokkalaisten oppilaiden erilaiset sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla. Käsityön aineenopettajien havaintojen perusteella selvitetään esimerkiksi millä tavoin oppilaiden hyvät sosioemotionaaliset taidot, kuten vuorovaikutus ja tunteiden säätely, näkyvät oppilaiden toiminnassa käsityön oppitunneilla.

Toisen tutkimuskysymyksen avulla on tarkoitus selvittää, millä tavoin käsityön aineenopettaja voi tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla. Sosioemotionaalisiin taitoihin kuuluvat esimerkiksi ihmisen psykologiset rakenteet, kuten persoonan piirteet sekä kyvyn luoda ihmissuhteita ja tehdä yhteistyötä muiden kanssa. (Danner, Lechner & Spengler 2021.) Päättökysymystä tarkennetaan esimerkiksi kysymyksellä, miten käsityön aineenopettaja kokee havaintojensa perusteella kykenevän tukea tai vahvistaa oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja työssään.

7 Tutkimuksen toteuttaminen ja aineistonkeruumenetelmät

7.1 Tutkimuksen lähestymistapa

Tämä tutkielma on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa keskeistä on yksilöiden ja maailman vuorovaikutus toistensa kanssa, tässä tapauksessa käsityön oppiaineen, oppilaan sosioemotionaalisten taitojen sekä opettajan havainnoista rakentuva kokonaisuus. Laadullisen tutkimuksen avulla pyritään ymmärtämään asioita tietyssä kontekstissa ihmisten kokemusten kautta. (Merriam & Grenier 2019, 3–5.)

Ymmärtäminen viittaa ihmisen psykologisiin ominaisuuksiin, kuten ajatuksiin, tunteisiin ja motiiveihin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 33–35.) Tutkimuksemme pohjautuu käsityön aineenopettajan havaintoihin siitä, miten oppilaan erilaiset sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppituntien aikana ja kuinka käsityön aineenopettaja pystyy niitä opetuksen ohella tukemaan.

Laadullinen tutkimus on ihmistieteisiin perustuvaa, sen metodologia kuuluu osaksi hermeneutiikkaa sekä fenomenologista tutkimusperinnettä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 36–41). Tässä tutkimuksessa tutkimme sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä perustuen opettajan havaintoihin, joka on fenomenologisessa tutkimusperinteessä keskeinen tutkimussuunta, ilmiöiden ymmärtäminen. (Merriam & Grenier 2019, 3–5.) Fenomenologinen tutkimus perustuu olettamukseen, jonka avulla pyritään osoittamaan monimutkaisia merkityksiä, jotka rakennetaan yksinkertaisista kokemuksista. Fenomenologisen tutkimuksen analysoinnilla, haarukoinnilla ja vertailulla pyritään tunnistamaan ilmiöiden oletuksia. Tutkija jättää henkilökohtaiset asenteet sekä uskomukset sivuun tutkittavasta ilmiöstä. Fenomenologinen lähestymistapa liittyy tunteisiin, joten lähestymistapa on oikea tämän tutkimuksen kannalta. (Merriam & Grenier 2019, 8.) Fenomenologisessa tutkimuksessa pohditaan myös, minkälainen tutkimuskohteena oleva ihminen on ja mikä tiedonkäsitys tutkittavasta aiheesta on, jotta tutkimuskohteesta saadaan inhimillistä tietoa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 36–41). Tämän tutkimuksen kyselylomakkeella kartoitamme ensin opettajien käsityksen ja tietämyksen sosioemotionaalisista taidoista, jotta voimme tutkimuksen tuloksissa vertailla opettajien käsitystä suhteessa heidän antamiin vastauksiinsa.

Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä ovat esimerkiksi havainnointi ja kysely. Aineistonkeruumenetelmiä voi käyttää rinnan tai yhdistellä eri tavoin tutkittavan ilmiön mukaan. Jos tutkitaan esimerkiksi käyttäytymisessä ilmeneviä erilaisia aikomuksia, on

aineistonkeruumenetelmänä soveliainta kysyä suoraan kohteelta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83–87.) Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysointivaiheessa viitataan saatuun tutkimusaineistoon ja teoreettiseen viitekehukseen. Saadut havainnot pyritään pelkistämään, jotta keskitytään olennaiseen. Laadullinen tutkimus voi sisältää analysointivaiheessa elementtejä kvantitatiivisesta eli määrällisestä tutkimuksesta. Laadullisessa tutkimuksessa saatu aineisto voidaan koodata taulukkomuotoon. Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen eron tekee kuitenkin merkitystulkintojen tekeminen eli arvoituksen ratkaiseminen laadullisessa tutkimuksessa. (Alasuutari 2011, 50–54.)

7.2 Aineistonkeruu sähköisellä kyselylomakkeella

Tämän tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä toimii laadullisessa tutkimuksessa käytetty kyselylomake. Kyselylomakkeen idea on yksinkertainen, kun haluamme tietää, miksi jokin toimii tai ajattelee tietyllä tavalla, kysymme sen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84). Tässä tutkimuksessa haluamme selvittää millä tavoin 7.–9. luokkalaisten erilaiset sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla ja millä tavoin käsityön aineenopettaja voi tukea näitä taitoja, joiden pohjalta rakennamme kyselylomakkeen niin, että se vastaa tutkimuskysymyksiin.

Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2024 Facebookin sosiaalisen median alustalla käsityön aineenopettajille suunnatussa ryhmässä, jolloin kyselyyn voi vastata kuka tahansa ryhmässä oleva. Tutkielma toteutettiin täysin anonymisti ja siihen osallistuminen on vapaaehtoista. Tutkimukseen osallistuvilta ei kerätä mitään henkilötietoja, joiden perusteella vastaaja voitaisiin tunnistaa. Tutkija kykenee ainoastaan rajaamaan kohteen tietyn ryhmän sisälle (Valli 2018, 119–120). Sähköinen kyselylomake esikokeillaan Rauman käsityön opettajaopiskelijoiden keskuudessa, jotta kysely on muun muassa mahdollisimman selkeä, yksinkertainen ja suoraviivainen siihen osallistuville vastaajille. Esikokeilun avulla pyritään minimoimaan kysymysten väärinymmärrys (Valli 2018, 93).

Jaoimme kyselylomakkeen kolmeen osaan; esitietolomake, oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmeneminen käsityön oppitunneilla ja käsityön aineenopettajan keinot tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Kyselylomakkeessa esitietojen keräämiseen hyödynsimme pro gradu -tutkielmaa, joka tutkii sosioemotionaalista oppimista ja sosioemotionaalisten taitojen opetusta opettajien näkemysten sekä kokemusten kautta (Kuokkanen, 2023). Hyödynsimme kyselylomakkeen toisessa osa-alueessa pro gradu -tutkielmaa, joka tutki oppilaiden sosioemotionaalisen kompetenssin tukemista alakoulussa

(Rekonen & Kantola, 2021). Esimerkiksi kyselylomakkeen toisessa osa-alueessa kuvaillaan, millä tavoin oppilaiden hyvät sosioemotionaaliset taidot näkyvät oppilaiden toiminnassa ja vuorovaikutuksessa käsityön oppitunneilla.

Kyselylomake soveltuu yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiin tutkimuksiin sekä mielipidetiedusteluihin ja katukyselyihin. Kyselylomakkeen avulla voidaan kerätä ja tarkastella tietoa esimerkiksi ihmisten toiminnasta ja asenteista sekä yhteiskunnallisista ilmiöistä. Ilmiöt, joita tutkitaan ovat moniulotteisia ja monimutkaisia. Kyselytutkimuksen idea on yksinkertainen, kysymyksiä esitetään vastaajalle kyselylomakkeen välityksellä ilman tutkijan apua. (Vehkalahti 2019, 11–12).

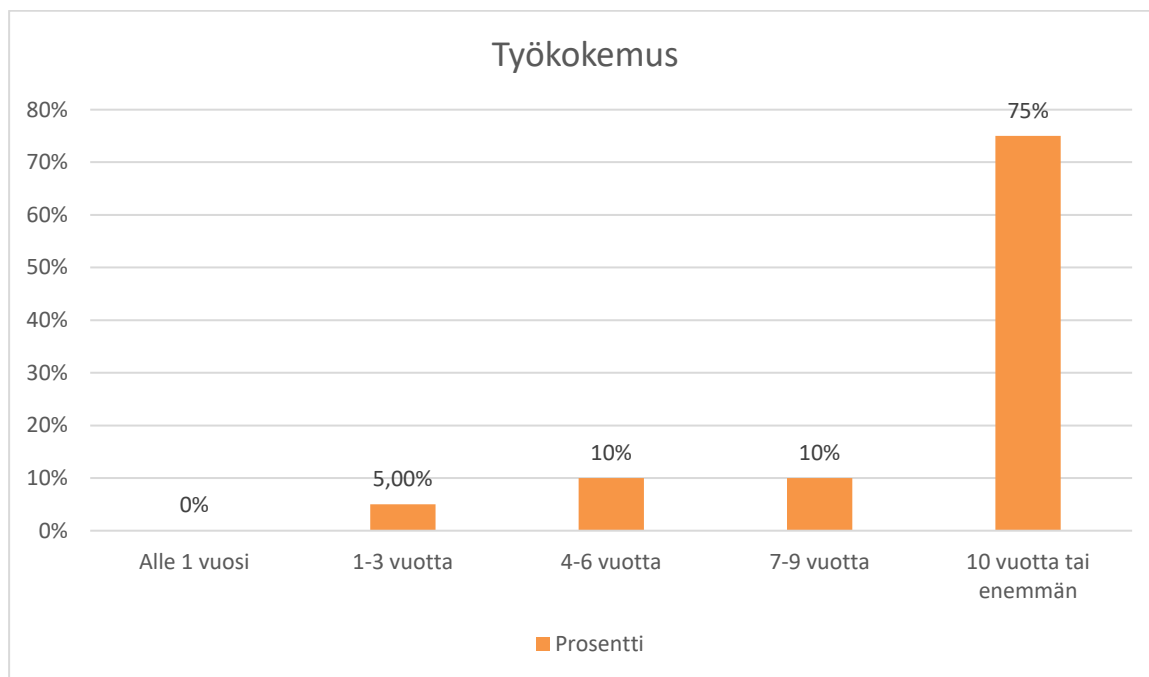
Sähköisen kyselylomakkeen rakenteessa on otettava huomioon se, mikä on kyselyn kohderyhmä ja kenelle se tehdään. Näiden ehtojen perusteella rakennetaan kohderyhmälle sopiva kyselylomake. Sähköisen kyselylomakkeen vahvuutena on visuaalisuus, joka mahdollistaa monipuolisen ulkoasun osaksi kyselyä. Kuitenkin on otettava huomioon se, mikä miellyttää yhtä, ei välttämättä toista. (Valli 2018, 117–118.) Sähköinen kyselylomake on myös nopea tapa saada aineistoa kerättyä esimerkiksi perinteiseen postikyselyyn verrattuna. Se antaa vastaajalle mahdollisuuden toteuttaa kysely ajasta ja paikasta riippumatta. Ainoastaan vastaamiseen tarvitsee toimivan internet yhteyden. Sähköinen kyselylomake tallentaa automaattisesti vastaukset sähköiseen muotoon, joten tutkija saa vastaukset heti analysoitavaksi. (Vehkalahti 2019, 48.)

Sähköinen kyselylomake sisältää kyselytutkimuksen julkisivun eli saatekirjeen. Saatekirje antaa vastaajalle perustiedot tutkimuksesta eli siitä, mistä tutkimuksessa on kyse, kuka tai ketkä tutkimusta tekee, millainen on haluttu vastaajajoukko ja mihin tarkoitukseen tutkimustuloksia käytetään. Saatekirje on oleellinen tutkimuksen kannalta, sillä sen perusteella vastaaja tekee päätöksen vastaako kyselyyn vai ei. (Vehkalahti 2019, 47–48.)

Tämän tutkimuksen sähköisessä kyselylomakkeessa on saatekirje, jossa kerrotaan tärkeimmät tiedot kyselyyn osallistumisesta. Tämän tutkimuksen kannalta on oleellista selvittää vastaajilta se, ymmärtävätkö he mitä tarkoitetaan sosioemotionaalisilla taidoilla ja mikä merkitys niillä on lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Kyselylomake sisältää strukturoituja kysymyksiä ja puolistrukturoituja kysymyksiä. Strukturoidut kysymykset sisältävät vastaajalle etukäteen valmiiksi laaditut vastausvaihtoehdot, kuten kyllä tai ei. Puolistrukturoitu kysymys antaa vastaajalle mahdollisuuden vastata kysymykseen omin sanoin eli avoimella vastausvaihtoehdolla.

7.3 Tutkimukseen osallistujat

Tässä tutkielmassa selvitettiin käsityön aineenopettajien havaintoihin perustuen sitä, miten oppilaiden sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla ja miten käsityön aineenopettaja voi tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Kyselylomakkeen vastaamisen ehtona oli antaa suostumus osallistua tutkimukseen ja hyödyntää vastauksia tutkimuskäyttöön. Tähän tutkielmaan osallistui 21 peruskoulun ylempien vuosiluokkien käsityön aineenopettajaa. Käyttökelvottomia vastauksia oli yksi, sillä vastaaja jätti tyhjän vaihtoehdon avoimiin vastausvaihtoehtoihin. Vastaajien ikäryhmä jakautui viiteen vastausvaihtoehtoon (Kuvio 3), joista alle 25-vuotiaita ei ollut lainkaan, 25–34-vuotiaita oli 2 vastaajaa, 35–44-vuotiaita 3 vastaajaa, 45–54-vuotiaita 10 vastaajaa ja 55-vuotiaita tai yli oli 5 vastaajaa. Puolet vastaajista oli 45–54-vuotiaita. Vastaajien työkokemus jakautui viiteen vastausvaihtoehtoon, jotka tulevat ilmi alla olevasta taulukosta. Alle yhden vuoden työkokemusta ei ollut kellekään vastaajalla. Suurimmalla osalla vastaajista (n = 15) oli työkokemusta 10 vuotta tai enemmän.

Kuvio 2. Tutkimukseen osallistuneiden työkokemus

Kartoitimme vastaajien koulutustaustaa vastausvaihtoehtoilla, onko vastaaja käsityön aineenopettaja vai onko vastaajalla luokanopettajan koulutus ja käsityön aineopinnot vai onko vastaajalla jokin muu koulutustausta. Käsityön aineenopettajia oli 15 vastaajaa. Kolmella vastaajalla oli luokanopettajan koulutus ja käsityön aineopinnot. Kahdella vastaajalla oli jokin

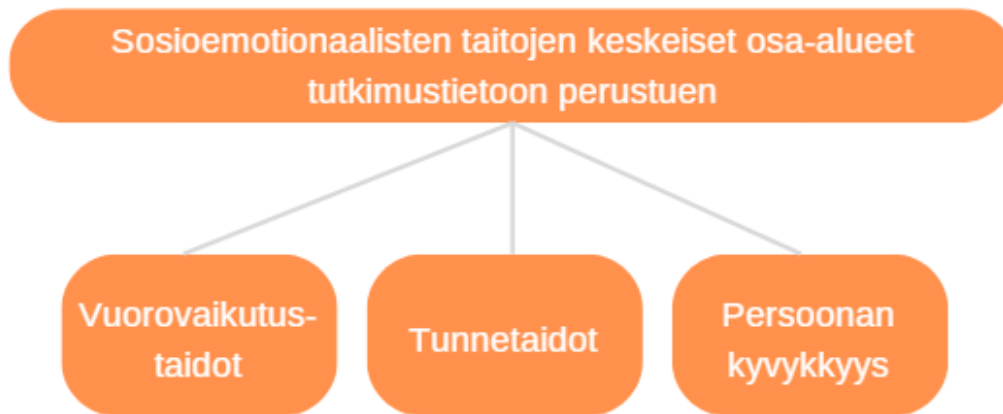
muu koulutustausta. Muu koulutustausta oli ensimmäisellä vastaajalla teknisen työn aineenopettaja ja toisella vastaajalla tekstiilityön ja englannin aineenopettajan sekä luokanopettajan koulutus. Koulutustaustan lisäksi kartoitimme vastaajien käytyjä erityisopettajan opintoja. Vastaajista 35 % vastasi käyneensä erityisopettajan opintoja. Opintoja, joita lueteltiin, oli muun muassa erityispedagogiikan perusopinnot, erilliset erityisopettajan opinnot ja sivuaineopintoja. Vastaajista 65 % ei ollut suorittanut mitään erityisopettajan opintoja.

7.4 Teorialähtöinen aineiston sisällönanalyysi

Laadullinen tutkimus voidaan jakaa kahteen, aineistolähtöiseen (induktiiviseen) ja teorialähtöiseen (deduktiiviseen), lähestymistapaan. Aineistolähtöisen sekä teorialähtöisen sisällönanalyysin keskeinen ero on siinä, että teorialähtöinen lähestymistapa nojaa aikaisempaan tutkimustietoon tai teoriaan, joka ohjaa analyysin etenemistä kaikissa vaiheissa. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä sen sijaan ei ole valmista luokittelurunkoa, vaan luokittelu tapahtuu alusta alkaen aineistoon perustuen. (Elo, Kajula, Tohmola & Kääriäinen 2022.)

Teorialähtöistä eli deduktiivista analyysia voidaan käyttää aikaisemmin tutkitun aiheen tutkimiseen toisessa kontekstissa tai ympäristössä. Teorialähtöisen analyysin ensimmäinen vaihe on luoda luokittelurunko, joka perustuu aikaisempaan tutkimukseen, tietoon tai teoriaan. (Elo ym. 2022) Luokittelurungon luonnin jälkeen, sen sisälle muodostetaan aineistosta luokkia samalla tavalla kuin aineistolähtöisessä eli induktiivisessä sisällönanalyysissä (Tuomi & Sarajärvi 2013, 113). Teorialähtöisessä analyysissä aineistosta poimitaan kaikki ne asiat, jotka kuuluvat kuhunkin luokittelurungon kohtaan. Jos aineistosta löytyy asioita, jotka eivät liity valmiiseen luokittelurunkoon, voidaan niistä muodostaa oma luokka aineistolähtöisen analyysin mukaisesti. (Elo ym. 2022.)

Tässä tutkimuksessa teorialähtöisiksi analyysiluokiksi valikoituivat teoriataustassa käytettyyn tutkimustietoon (Hintikka 2016; Koivula & Neitola 2020; Poikkeus 2003) perustuen sosioemotionaalisten taitojen keskeisimmistä osa-alueista vuorovaikutustaidot, tunnetaidot sekä persoonan kyvykkyys (Kuvio 2), jotka ohjaavat analyysin etenemistä.

Kuvio 3. Teorialähtöisten analyysiluokkien muodostaminen

Luokittelurungon luonnin jälkeen aineiston analyysiä jatkettiin induktiiviseen tapaan luokittelemalla avointen kysymysten vastaukset analyysiluokkien mukaisesti taulukkoon. Jaoimme luokiteltavat ilmaukset koskemaan oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön oppitunneilla (Taulukko 1.) sekä opettajan keinoihin tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla (Taulukko 2.).

Taulukko 1. Esimerkki oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmentyminen käsityön oppitunneilla koskevien alkuperäisen ilmauksen pelkistämiseksi alaluokaksi

Yläluokka	Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa kannustaa toista oppilasta rauhoittamaan turhautunutta oppilasta.	Oppilas toimii vuorovaikutuksessa vertaisten kanssa.	Vuorovaikutustaidot vertaisten kanssa, sosiaaliset vuorovaikutustaidot.
Persoonan kyvykkyys	Oppilaat uskaltavat suunnitella omaa työtä ja lähteä tekemään sitä, sillä he tietävät omat vahvuutensa ja uskaltavat luottaa taitoihinsa. Mikäli he eivät ole erityisen taitavia, he tunnistavat omat heikkoutensa ja osaavat tarvittaessa pyytää apua ja ottaa apua vastaan.	Oppilas tunnistaa omat persoonalliset vahvuudet ja heikkoudet. Oppilas luottaa omiin taitoihinsa ja kyvykkyyteensä.	Omien vahvuuksien tunnistaminen, omien kykyjen tunnistaminen sekä hyödyntäminen.
Tunnetaidot	Oppilaat osaavat usein tunnistaa koska heidän kärsivällisyys rupeaa loppumaan pitkäjänteisyyttä vaativissa tehtävissä ja pitää pienen tauon tekemisestä.	Oppilas tunnistaa omat tunteensa ja osaa toimia niiden mukaisesti.	Tunnetaidot, tunteiden mukaan toimiminen, tunteiden tunnistaminen /tunnistamattomuus.

Taulukossa 1. kuvataan, kuinka alkuperäisilmaukset koskien oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön tunneilla on yläluokkiin jaon mukaisesti pelkistetty sekä

yhdistelty alaluokiksi. Taulukossa 2. kuvataan opettajien havaintoihin perustuen keinoja, joilla opettajat voivat tukea oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja käsityön oppitunneilla.

Taulukko 2. Esimerkki opettajien keinoista tukea oppilaan sosioemotionaalaisia taitoja käsityön oppitunneilla alkuperäisen ilmaisun pelkistämiseksi alaluokaksi

Yläluokka	Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Vuorovaikutustaidot	Keskustelu, rohkaisu, kannustaminen. Oppilaan kuunteleminen tärkeää.	Oppilaan kanssa vuorovaikuttaminen kannustamalla ja kuuntelemalla.	Vuorovaikutustaitojen tukeminen. Oppilaan tuen tarpeen huomioiminen.
Persoonan kyvykkyys	Rohkaisua tekemiseen, tukea oppilaan itseluottamuksen kasvattamiseen.	Oppilaan vahvuuksien tukeminen rohkaisemalla. Itseluottamuksen kasvattaminen.	Oppilaan kykyjen tukeminen, Oppilaan vahvuuksien tukeminen, oppilaan kannustaminen.
Tunnetaidot	Tunnekuohussa on mahdollon keskittyä tai oppia, joten jos opetettava aihe turhauttaa oikein kovasti, yritän keksiä oppilaalle jotakin selkeältä tuntuvaa muuta tekemistä hetkeksi, jotta voi rauhoittua ja pahimmilta raivokohtauksilta taituu terä.	Tunnekuohussa olevan oppilaan tukeminen. Oppilaan huomion ohjaaminen muuhun toimintaan, jotta oppilas rauhoittaa.	Tunteidenhallinnassa tukeminen, tunnetaidoissa tukeminen, tunnekuohussa tukeminen, toiminnan ohjaaminen.

Taulukoissa 3. sekä 4. on esimerkit siitä, kuinka pelkistetyt ilmaukset on jaoteltu alaluokista yhdistävään luokkaan. Näiden luokittelurunkojen pohjalta jaoimme tulokset pääluokkien mukaisesti kolmeen teoriastamme nousevaan osa-alueeseen, jonka kautta tarkastelemme aineistoa luvuissa 8.2 sekä 8.3.

Taulukko 3. Esimerkki luokkien yhdistämisestä oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemisestä käsityön oppitunneilla

Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
Vuorovaikutustaidot vertaisten kanssa, sosiaaliset vuorovaikutustaidot.	Vuorovaikutustaidot	Oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmeneminen käsityön oppitunneilla
Tunnetaidot, tunteiden mukaan toimiminen, tunnereaktioiden ilmaisu, tunteiden tunnistaminen /tunnistamattomuus.	Tunnetaidot	
Persoonan omien vahvuuksien tunnistaminen, omien kykyjen tunnistaminen sekä hyödyntäminen.	Persoonan kyvykkyys	

Taulukko 4. Esimerkki luokkien yhdistämisestä opettajien keinoista tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla

Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
Vuorovaikutustaitojen tukeminen. Oppilaan tuen tarpeen huomioiminen.	Vuorovaikutustaidot	Opettajien keinot tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla.
Tunteidenhallinnassa tukeminen, tunnetaidoissa tukeminen, tunnekuohussa tukeminen, toiminnan ohjaaminen.	Tunnetaidot	
Oppilaan kykyjen tukeminen, Oppilaan vahvuuksien tukeminen, oppilaan kannustaminen.	Persoonan kyvykkyys	

Tulokset jakautuvat tutkimuskysymysten mukaisesti kahteen osaan. Alaluvussa 8.2 vastataan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen siitä, miten 7.–9. luokkalaisten oppilaiden erilaiset sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla. Alaluvussa 8.3 vastataan toiseen tutkimuskysymyksen siitä, millä tavoin käsityön aineenopettaja voi tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla.

8 Tutkimuksen tulokset

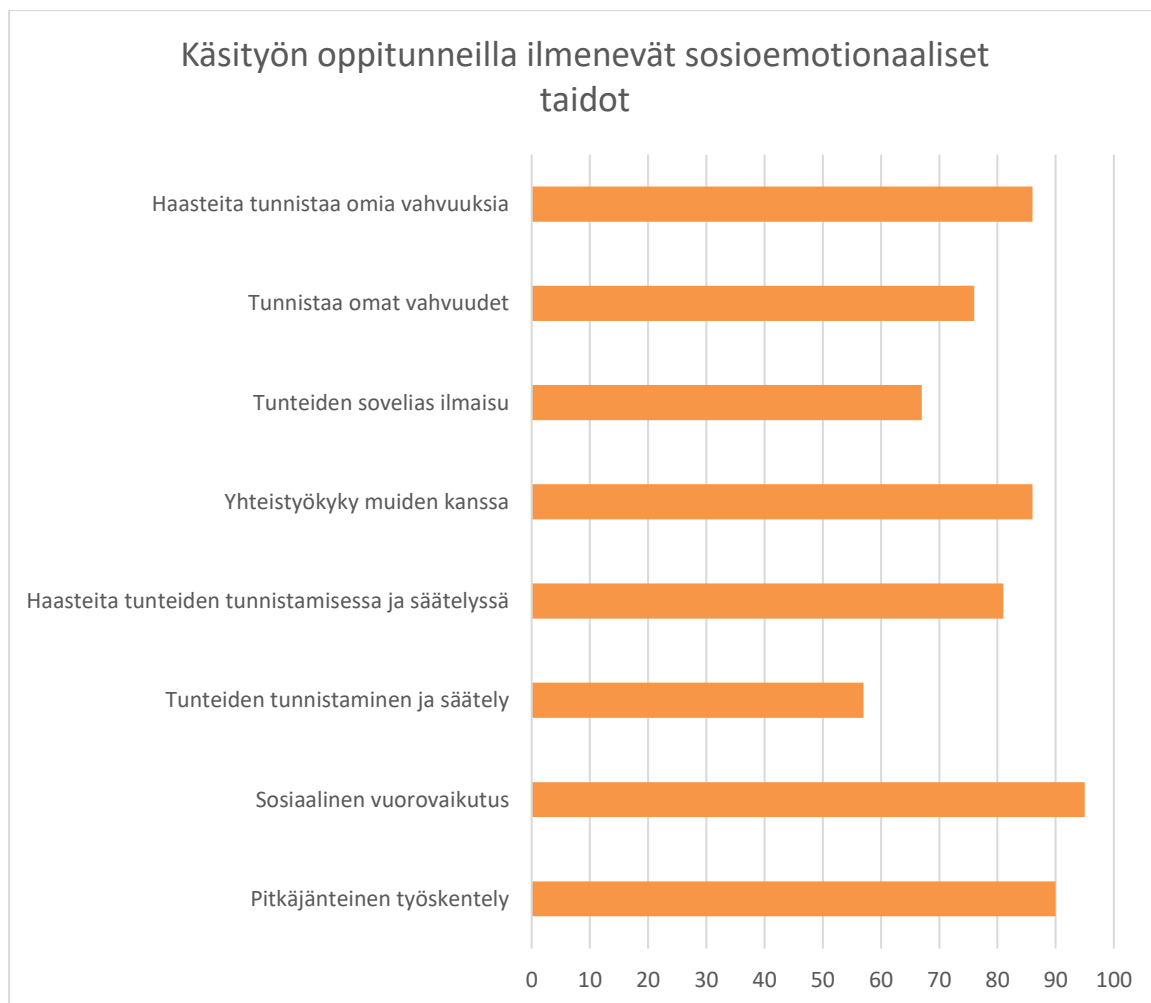
8.1 7.–9. luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmeneminen käsityön oppitunneilla

Kartoitimme kyselyn toisessa osassa minkälaisia tunteita käsityön aineenopettajat ovat käsityön oppitunneilla oppilaissa havainneet. Kuviossa 4 esitetään havainnot käsityönopettajien vastauksiin perustuen. Vastauksissa yleisimmin, yli 80 % esiintyviä tunteita olivat hyväntuulisuus, rauhallisuus, innostus, sinnikkyys, turhautuneisuus sekä epävarmuus. Vastauksiin perustuen käsityön oppitunneilla vähiten ilmeni kiihtymystä, epätoivoa sekä ahdistusta.

Kuvio 4. Käsityön oppitunneilla ilmenevät tunteet

Käsityönopettajien ymmärrys sosioemotionaalisten taitojen ilmenemisestä käsityön oppitunneilla ilmenee kuviossa 5. Kysymyksen osittaisena tehtävänä oli toimia vastaajille herättelevänä kysymyksenä siitä, mitä sosioemotionaaliset taidot ovat ja miten ne voivat käsityön oppitunneilla ilmentyä. Vastauksiin perustuen käsityön oppitunneilla useimmin esiintyviä sosioemotionaalisia taitoja olivat sosiaaliset vuorovaikutustaidot 95 % sekä pitkäjänteinen työskentely 90 %.

Kuvio 5. Käsityön oppitunneilla ilmenevät sosioemotionaaliset tunteet

Käsityöprosessin eri vaiheet ovat ideointi, suunnittelu, valmistus ja arviointi. Käsityön aineenopettajilta kysyttiin havaintoja siitä, millaisia tunteen purkauksia 7.–9. luokkalaisilla oppilailla tulee käsityöprosessin eri vaiheissa. Käsityöprosessin valmistusvaiheessa suurin osa vastaajista kokee oppilaiden ilmaisevan ilahtumisen tunteita ja tekemisen riemua, kuten tulee ilmi vastaajilla D ja C.

Iloa ja tekemisen riemua, esimerkiksi hitsaus on monelle jännittävä ja mieluinen tekniikka. (Vastaaja D)

Oppilas ilahtuu, jos työstä tulee hyvä ja onnistunut. (Vastaaja C)

Käsityöprosessin ideointi- ja suunnitteluvaiheessa nousee esiin eniten turhautumisen tunteita, kuten ilmenee vastaajalla F. Vastauksissa tulee ilmi negatiivisten tunteenpurkauksien lisäksi myös positiivisia tunteenpurkauksia (Vastaaja R). Koetut tunteet ovat oppilaskohtaisia ja voivat muuttua käsityöprosessin edetessä (Vastaaja R).

Turhautuminen. Epätoivo. Oppilas ei keksi mitä tehdä. (Vastaaja F)

Osa kokee tyhjän paperin kauhua, ideoita ei synny ja oppilas vaipuu apatiaan, ei pääse yli haastavaksi koetusta tehtävästä. Osa innostuu ja riemuitsee työvaiheen vapaudesta, jossa saa heitellä lennokkaitakin ideoita. (Vastaaja R)

...Työskentelyn ollessa haastavaa, oppilas voi turhautua ja luovuttaa. Toisaalta kun vaikea tekniikka alkaakin sujua, koetaan oppimisen ja onnistumisen riemua, samoin silloin koetaan onnen ja tyytyväisyyden tunteen purkauksia ja, kun oma kädenjälki näyttää hienolta ja yllättää tekijän itsensäkin. (Vastaaja R)

Vuorovaikutustaidot

Ensimmäisenä tarkasteltavan sosioemotionaalisten taitojen osa-alueena teoriataustastamme nousee vuorovaikutustaidot. Vuorovaikutustaidot ilmenevät käsityöopettajien vastauksiin perustuen käsityön oppitunneilla oppilaan toiminnassa esimerkiksi yhteistyökykyä, kavereiden auttamisena sekä vuorovaikutuksena vertaisten kanssa, kuten esimerkiksi vastaajien D ja G vastauksista ilmenee.

Yhteistyökyky: esim. luokan siivoaminen yhdessä kaveria auttamalla. (Vastaaja D)

Kaverin auttaminen ja yhdessä toimiminen on hyvin yleistä. (Vastaaja G)

Hyvät vuorovaikutustaidot omaava oppilas osaa aineiston vastausten mukaan kysyä opettajalta apua oikealla hetkellä tai toimia oma-aloitteisesti vertaisopettajana havaitessaan opettajan olevan kiireinen.

Oppilas osaa kysyä neuvoa oikealla hetkellä. Keskustelu open kanssa sujuu luontevasti. (Vastaaja E)

Opettajan ollessa kiireinen, hän tarjoutuu mielellään auttamaan muita oppilaita ja nauttii osaamisestaan. (Vastaaja J)

Vastaaja M kertoo, kuinka sen sijaan heikot vuorovaikutustaidot omaavalla oppilaalla on haasteita ilmaista itseään ja olla vuorovaikutuksessa opettajan kanssa. Vastauksista ilmeni myös, että heikot sosioemotionaaliset taidot näyttäytyvät käsityön oppitunneilla yhteistyökyvyttömyytenä sekä häirintänä.

Osalle oppilaista itseilmaisuu vaikeaa. Tällöin vaatii enemmän aikaa opettajalta saada selvittää mitä oppilas oikeasti haluaa tai tarkoittaa. Osa oppilaista kovin arkoja pyytämään apua. (Vastaaja M)

Käsityön oppitunnit ovat joustavammat ja vertaisten kanssa vuorovaikutus on sallittua, kuitenkin heikoilla vuorovaikutustaidoilla omaavilla oppilailla on vastaaja P:n mukaan

haasteita pitää ilmapiiri mukavana. Vuorovaikutustaidoiltaan taitamattomien oppilaiden käyttäytyminen voi näyttäytyä oppitunneilla häiritsevänä toimintana.

Kun on lupa jutella naapureille, niin joskus jutut eivät pysy mukavina ja ilmapiiri onkin kaikkea muuta kuin leppoisaa: sosioemotionaalisesti taitamattomat saattavat sanoa muille rumasti, kommentoida asiattomasti toisten töitä tai muuten alkaa hännäämään, piilotella toisten työvälaineitä ja materiaaleja yms. pientä kiusaa, "läpällä..." (Vastaja P)

Parhaimmillaan hyvät sosioemotionaaliset taidot ilmenevät oppitunneilla oppilaiden toiminnassa sosiaalisena vuorovaikutuksena, muiden auttamisena ja tukemisena sekä positiivisen ilmapiirin ylläpitämisenä, kuten vastaajan P sitaatista ilmenee.

Hyvillä sosioemotionaalisilla taidoilla varustetut oppilaat pystyvät nauttimaan käsillä tekemisen lisäksi myös vierustovereiden kanssa juttelusta. Parhaimmillaan käsitöiden tekeminen on samalla mukavaa yhdessäoloa, jos käsityön tekniikka on helppoa ja kapasiteettia vapautuu jutteluun. Sosioemotionaalisesti taitavat oppilaat ottavat muut huomioon ja ovat avuliaita neuvomaan ja tukemaan muita sekä esimerkiksi osallistumalla siivouksessa aktiivisesti välittämättä siitä oliko siivottava tarvike tai roska "oma"... (Vastaja P)

Vuorovaikutustaidot ilmenivät oppilaiden toiminnassa käsityön oppitunneilla niin vahvuuksina kuin heikkouksinakin. Hyvät sosioemotionaaliset taidot omaava oppilas osaa toimia vuorovaikutuksessa vertaisten sekä opettajan kanssa. Yhteistyö onnistuu ja työskentelyn lomassa voi käydä keskustelua vierustoverin kanssa. Heikommat vuorovaikutustaidot ilmenevät käsityön oppitunneilla oppilaan toiminnassa häiriköimisenä, kiusaamisena tai kyvyttömyytenä pyytää apua opettajalta tai vertaisilta.

Tunteidenhallinta

Käsityön oppitunneilla oppilaiden tunteidenhallinta, tunneilmaisut sekä tunnetaidot näyttäytyvät yksilökohtaisesti melko laajana kokonaisuutena. Vastaajan C ja G sitaateista käy ilmi, kuinka oppilas tunnistaa työskentelyprosessin aikana tunteensa ja kykenee säätelemään niitä esimerkiksi rauhoittamalla itsensä turhautuessaan.

Pintakäsittelyssä tapahtuva virhe lamaannuttaa hetkeksi, mutta hyvällä tunteiden säätelyllä oppilas saa kasattua itsensä ja tehtyä työlään vaiheen uudestaan. (Vastaja C)

Oppilaat osaavat usein tunnistaa koska heidän kärsivällisyys rupeaa loppumaan pitkäjänteisyyttä vaativissa tehtävissä ja pitää pienen tauon tekemisestä (Vastaja G)

Tunteidenhallinnassa on keskeisessä roolissa myös vuorovaikutus niin vertaisten, kuin opettajan kanssa. Työstä hetkellinen irtautuminen ja keskustelu esimerkiksi kaverin kanssa (vastaaja H) tukee tunteidenhallintaa.

Oppilas ottaa syvään henkeä. Juttelee hetken kaverin kanssa, jonka jälkeen hakee apua opettajalta. Oppilas ottaa työvaiheen uudestaan. (Vastaaja H)

Käsityön oppitunneilla oppilaiden tunteidenhallinnassa ilmeni vastauksiin perustuen ongelmia usein sellaisissa tilanteissa, joissa oppilas ei osannut toimia heti haluamallaan tavalla tai ei osannut toimia omasta mielestään oikein (Vastaaja A, B ja H).

Hermot menee, jos ei osaa eikä saa välittömästi apua. Tavarat lentää. (Vastaaja A)

Oppilas hermostuu, kun työ ei onnistukaan. Toisinaan oppilaat voivat hajottaa työnsä tällaisissa tapauksissa, vaikka sen olisi voinut vielä korjata. (Vastaaja B)

Epäonnistumisten sietäminen tunneilla on hankalaa. Jos työssä tapahtuu epäonnistuminen on hankala saada jatkettua työtä. (Vastaaja H)

Tilanteissa, joissa oppilas turhautuu tai epäonnistuu, näyttäytyy sosioemotionaalisten taitojen puutteellisuus tunnereaktioiden ilmaisujen impulsiivisuutena. Impulsiivisuus esiintyy useissa vastauksissa tavaroiden heittämisenä, työn rikkomisena tai vertaisten häiritsemisenä.

Turhautuminen omaan työskentelyyn antaa sijaa häiritä vierustoverin tekemistä ottamalla hänen tavaroitaan, heittämällä niitä luokassa tai jopa koskemalla vierustoverin työstämään tuotokseen. (Vastaaja N)

Tunteenpurkaukset, kuten pettymykset, turhautumiset ja jopa raivokohtaukset liittyvät yleensä epäonnistumisiin tai kokemuksiin annetun tehtävän vaikeudesta... (Vastaaja P)

...He eivät saa työskentelyä kunnolla käyntiin ollenkaan, eivät pääse yli apatiastaan. Osa lähtee tekemään, mutta lannistuu heti ensimmäisen virheen sattuessa. Kerran tai kaksi oppilas on saanut virheen sattuessa sellaisen raivokohtauksen, että työ on päätynyt sen päätteeksi silputtuna roskikseen. (Vastaaja P)

Vastauksista käy ilmi, kuinka eritasoisia oppilaiden sosioemotionaaliset taidot ovat tunteiden ilmaisemisen osa-alueella. Osa oppilaista tunnistaa tunteensa ja osaa toimia niiden mukaisesti tiedostavalla tavalla, kuten rauhoittumalla hetkeksi. Osalla oppilaista sen sijaan tunteiden tunnistaminen on haastavaa, joka ajaa oppilaat ajoittain jopa impulsiiviseen käyttäytymiseen, kuten työn hajottamisella. Tunteiden ilmaisussa sekä tunnereaktioiden hallitsemisessa keskeistä näyttäisi olevan se, että oppilas tunnistaa tunteen. Tunteen tunnistessaan, oppilas

osaa vastausten perusteella suuremmalla todennäköisyydellä reagoida tunteeseen sopivalla tavalla impulsiivisen käytöksen sijaan.

Persoonan kyvykkyys

Persoonan kyvykkyys tunnistaa sekä hyödyntää omia vahvuuksiaan sosioemotionaalisilla osa-alueilla näyttäytyä käsityön oppitunneilla parhaimmillaan onnistumisina, itseohjautuvana toimintana sekä aktiivisena työskentelynä (vastaaja A, M ja O).

Oppilas luottaa itseensä ja toimii itseohjautuvasti. (Vastaaja A)

Hyvät sosioemotionaaliset taidot ilmentyvät tasaisena, rauhallisena tekemisenä... (Vastaaja M)

Oppilas tekee työtään keskittyneesti "unohtaen maailman ympäriltään". (Vastaaja O)

Vastaaja P kuvaa, kuinka sosioemotionaalisesti taitavat oppilaat tunnistavat omat vahvuutensa sekä heikkoutensa ja osaavat toimia niiden mukaisesti. Vastaaja Q kuvailee, kuinka käsityön oppitunneilla oppilas ylittää itsensä ja saa työskentelystä onnistumisen kokemuksen, joka tukee persoonan kykyjä sekä itsetuntoa.

Sosioemotionaalisesti taitavat oppilaat uskaltavat suunnitella omaa työtä ja lähteä tekemään sitä, sillä he tietävät omat vahvuutensa ja uskaltavat luottaa taitoihinsa. Mikäli he eivät ole erityisen taitavia, he tunnistavat omat heikkoutensa ja osaavat tarvittaessa pyytää apua ja ottaa apua vastaan. (Vastaaja P)

Melko usein näkee, miten joku oppilas ylittää itsensä. Aluksi hän saattaa olla hyvinkin epävarma osaamisestaan ja tuskailee työnsä kanssa. Mutta sitten - opettajalta/toisilta oppilailta saamansa kannustuksen ja oman sinnikkyytensä ansiosta hän pääsee yli haastavasta vaiheesta ja löytää flow-tilan. On suurenmoista nähdä, miten ilo ja ylpeys omasta työstä valaisee oppilaan kasvot! (Vastaaja Q)

Sosioemotionaalisesti heikommilla oppilailta taitojen puute näyttäytyy persoonan kyvykkyyksissä heikkoutena tunnistaa omia vahvuuksiaan tai epävarmuutena työskentelyssä, kuten esimerkiksi vastaajien I ja J sitaateista käy ilmi.

Oppilaalla vaikeuksia tunnistaa omia vahvuuksiaan ja on epävarma suorituksissaan. (Vastaaja I)

”Oppilas ei luota omaan osaamiseensa ja yrittäminen, uuden oppiminen tuntuu hankalalta.” (Vastaaja J)

Persoonan epävarmuus ja omien taitojen tunnistamattomuus aiheuttaa toiminnassa sekä motivaatiossa haasteita, tämä saattaa johtaa häiriköintiin tai jonkin muun sosioemotionaalisen

taidon osa-alueen heikkouden, kuten tunteidenhallinnan ongelmien näyttäytymisenä (Vastaaja Q). Käsiyön oppitunnit sekä käsityötaidot vaativat oppilaalta harjoittelua sekä toistoa, oppilaat, jotka ovat kyvykkäämpiä, eivät joudu kohtaamaan niin suurella todennäköisyydellä epäonnistumisen kokemuksia tai muita negatiivisia tunteita.

Tunteenpurkaukset, kuten pettymykset, turhautumiset ja jopa raivokohtaukset liittyvät yleensä epäonnistumisiin tai kokemuksiin annetun tehtävän vaikeudesta. Ne oppilaat, joilla on hyvä hahmotuskyky ja monipuoliset käsityötaidot, eivät joudu kohtaamaan ja käsittelemään negatiivisia tunteita yhtä usein kuin ne, joilta ohjeet menevät ohi, lanka ei mene neulansilmään, silmukat tippuvat tai lisääntyvät itsestään hallitsemattomasti ja joiden työ yhtäkkiä tuhoutuu ihan itsestään. Itsehillintää ja tunneilmaisun säätelyä joutuvat korostetusti harjoittelemaan juuri ne, jotka eivät aineesta pidä ja jotka kokevat sen vaikeaksi. (Vastaaja Q)

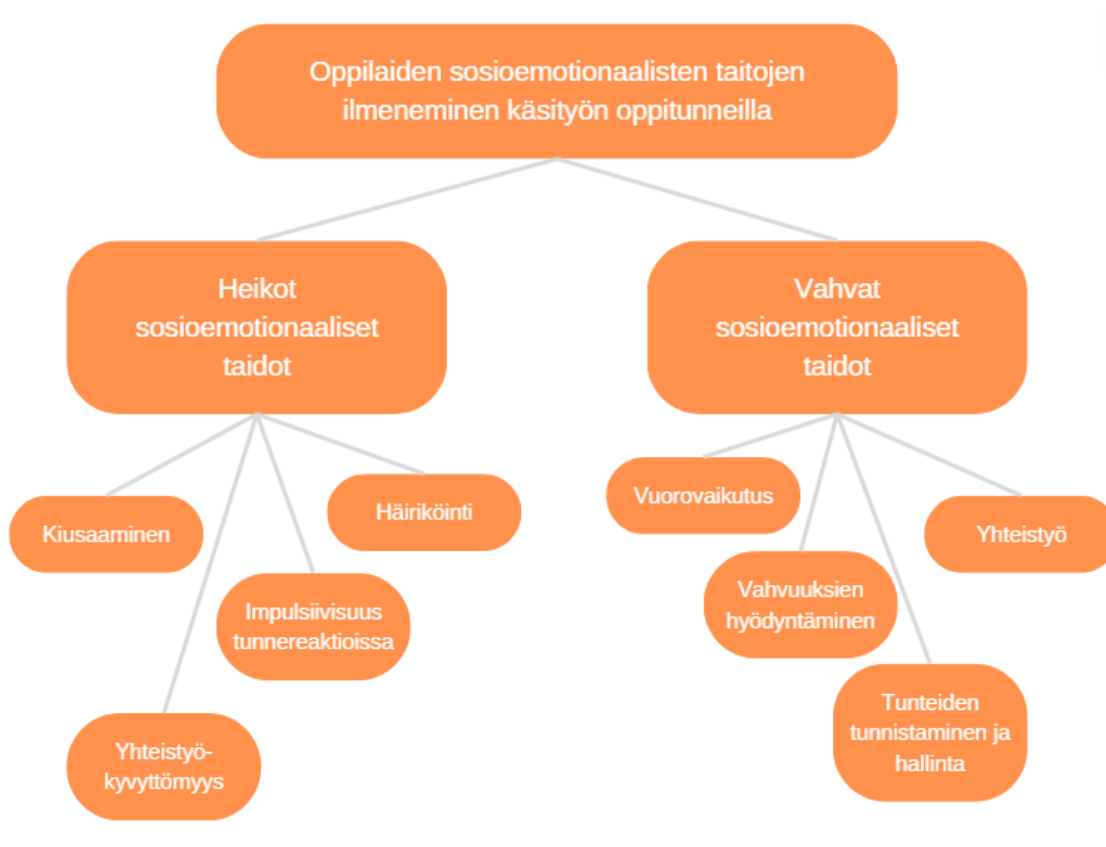
Epävarmuuden sietäminen on monelle haaste. Se, että kaikkia taitoja ei opita kolmessa minuutissa vaan on jaksettava yrittää, erehtyä, yrittää jne., kunnes homma alkaa sujua. (Vastaaja R)

Käsiyön oppitunneilla oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen osa-alueella persoonan kyvykkyys näyttää vahvuutena tunnistaa omat taitonsa sekä hyödyntää niitä, sekä heikkoutena tunnistaa omia taitoja tai osaamisen tasoa.

Yhteenveto

Keskeisimmät tutkimustulokset koskien ensimmäistä tutkimuskysymystä on ilmennetty kuviossa 6. Keskeisimmiksi tutkimustuloksiksi koskien oppilaan sosioemotionaalisia vahvuuksia nousivat hyvät vuorovaikutustaidot, yhteistyökyvykkyys, tunteiden tunnistaminen sekä tunnereaktioiden hallitseminen, omien persoonallisten vahvuuksien tunnistaminen ja niiden hyödyntäminen. Sosioemotionaalisesti heikompien oppilaiden taidot ilmenivät käsiyötunneilla yhteistyökyvyttömyytenä, vuorovaikutustaitojen heikkoutena, joka ilmeni

esimerkiksi kyvyttömyytenä pyytää apua opettajalta, tunnin häiriköimisenä sekä vertaisia kiusaamalla.

Kuvio 6. Keskeisimmät tutkimustulokset oppilaan sosioemotionaalisten taitojen ilmentymisestä käsityön oppitunneilla

8.2 Käsityön aineenopettajan keinot tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla

Kyselylomakkeen kolmannessa osassa kartoitimme käsityön aineenopettajien havaintoja siitä, millaisia sosioemotionaalisia tuen tarpeita oppilailla ilmenee ja millä keinoilla sosioemotionaalisia taitoja voidaan tukea tai vahvistaa. Selvitimme myös, miten käsityön aineenopettajat kokevat käsityön oppituntien tukevan oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja.

Vastauksista ilmenee käsityön oppitunneilla olevan tuen tarvetta, jotta vastoinkäymisestä päästään yli ja projekti saadaan vietyä eteenpäin (Vastaaja D).

Moni tarvitsee myös jatkuvaa tukea projektin eteenpäin viemiseen ja vastoinkäymisistä yli pääsemiseen. (Vastaaja D)

Monet käsityönopettajat ilmaisevat oppilaiden tarvitsevan tuekseen koulunkäynninohjaajaa tai muuta henkilökohtaista avustajaa käsityön oppitunneille. Luokassa oleva ohjaaja kykenee

esimerkiksi rauhoittamaan tunnekuohuissa olevaa oppilasta tai auttamaan oppilasta jatkamaan työssään eteenpäin, jotka tulevat ilmi vastaajilla H ja Q.

Henkilökohtainen avustaja on joidenkin oppilaiden kohdalla erittäin paikallaan. Vähintään koulunkäynninohjaaja ryhmissä, joissa tukea tarvitsee useat oppilaat. (Vastaaja H)

Joskus oppilaan käytöksen haasteet ovat niin vaativia, että luokassa tarvitaan ohjaaja joka keskittyy enimmäkseen rauhoitteluun ja ko oppilaan ohjaamiseen. (Vastaaja Q)

Käsityönopettajien havainnoista tulee myös selkeästi ilmi se, kuinka moninaisesti käsityön oppiaine tukee oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja sekä kuinka käsitöiden parissa pääsee harjoittelemaan tunteiden säätelyä ja ilmaisemista (Vastaaja R ja I). Vastaaja S ilmaisee myös käsityön oppituntien tukevan esimerkiksi ihmisen persoonan kyvykkyyttä (itsesäätely ja -reflektointi) ja tunteiden hallintaa (virheiden sietäminen).

Käsitöissä koetaan monenlaisia tunteita, joten käsitöiden parissa pääsee tai joutuu harjoittelemaan tunteiden säätelyä ja ilmaisemista. (Vastaaja R)

Koen että käsityössä oppii niin paljon erilaista tunteen säätelyä ja omiin taitoihin ja tunteisiin tutustumista, että se tukee kokonaisvaltaisesti oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja. (Vastaaja I)

Käsityö oppiaineena opettaa niin paljon! Se opettaa itsesäätelyä ja itsereflektiota, pitkäjännitteisyyttä, ongelmanratkaisua, virheiden sietämistä jne. Se auttaa keskittymään ja antaa rauhaa. Värit, muodot, materiaalien tuntu herättelevät kineettistä puolta meissä. Moniaistillisuus antaa mielelle sopivasti mietittävää ja tilanteesta/oppilaasta riippuen joko rauhoittaa ja rentouttaa tai stimuloi. (Vastaaja S)

Vastaaja Q kertoo olevansa käsityön aineenopettajan lisäksi toisen lukuaineen opettaja. Hän kertoo nähneensä työssään oppilaiden tunteiden kirjon moninaisesti. Etenkin tekstiilityön tunneilla oppilaiden tunteiden kirjo näyttäytyy vastaaja Q:n sanojen mukaan valtavan laajana verrattuna lukuaineiden tuntiin. Tunteiden kirjo tulee ilmi myös muiden käsityönopettajien vastauksista, kuten vastaajalla T. Vastaajan D mukaan konkreettinen tekeminen altistaa tunnepitoisille tilanteille, jolloin käsityön oppitunneilla näyttäytyy tunteiden kirjo.

...näen että oppilas on tullessaan ahdistunut. Kun hän tarttuu työhönsä ja työ vie mennessään ja kaverinkin kanssa saa jutella niitä näitä samalla, niin tunnin jälkeen oppilaan olo usein näyttää valoisammalta kuin tuntien alussa... (Vastaaja Q)

Onnistumiset ja epäonnistumiset näkyvät konkreettisesti käsityössä, tunteetkin näkyvät selvemmin. (Vastaaja T)

...Konkreettinen tekeminen altistaa tunnepitoisille tilanteille... (Vastaja D)

Oppilaat, jotka saattavat suoriutua heikosti muissa oppiaineissa, voivat olla todella taitavia kädentaidoiltaan ja loistaa käsityön oppitunneilla (Vastaja A ja Q). Käsityö voi tarjota oppilaille onnistumisen kokemuksia.

Käsityö voi tarjota onnistumisen kokemuksia sellaisillekin oppilaille, jotka eivät muissa aineissa menesty. (Vastaja A)

...lukuaineissa heikko ja siksi koulussa epävarma voi olla todella taitava kädentaidoiltaan ja saa loistaa ja iloita käsityötunnilla... (Vastaja Q)

Käsityön oppiaine tukee oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja moninaisesti. Käsityön oppitunneilla oppilaat pääsevät harjoittelemaan muun muassa tunteiden säätelyä ja ilmaisemista. Konkreettinen tekeminen nähdään altistavan tunnepitoisille tilanteille, jolloin käsityön oppitunneilla näyttäytyy tunteiden kirjo.

Vuorovaikutustaidot

Ryhmässä toimiminen harjoittaa vuorovaikutustaitoja, jotka ovat oleellinen osa sosioemotionaalisia taitoja. Käsityön luokassa toisten kanssa toimiminen pitää yllä turvallisuutta ja siisteyttä. Vuorovaikutustaitoja harjoitteleamalla opitaan ottamaan muut huomioon (Vastaja R).

Ryhmässä toimittaessa päästään harjoittelemaan vuorovaikutustaitoja ja pitämään yhdessä huolta kaikkien turvallisuudesta ja yhteisten työvälineiden kunnosta ja työtilan siistiydestä. Käsityön luokassa on otettava muut huomioon ja esimerkiksi opittava odottamaan omaa vuoroa. (Vastaja R)

Käsityönopettajien havainnoista ilmeni useassa vastauksessa, kuinka oppilas tarvitsee opettajan kannustusta tai rohkaisua työn tekemiseen. Vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä nähtiin tärkeäksi, kuten vastaajilla D ja I tulee ilmi.

Tekemisen lomassa on hyvin mahdollisuuksia jutella oppilaiden kanssa monista asioista ja usein joku jääkin vielä jutulle välikän aikana. (Vastaja D)

Positiivisella kannustamisella, keskustelemalla ja pohtimalla. Keskustelu, rohkaisu, kannustaminen. Oppilaan kuunteleminen tärkeää. (Vastaja I)

Vastaja M antoi esimerkin siitä, kuinka opettajan omien virheiden kertominen voi auttaa tukemaan tai vahvistamaan oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Tarvittaessa opettaja voi auttaa oppilasta korjaamaan virheen tekemällä sen itse, jotta oppilas näkee, ettei kyseessä ole vakava asia tai siitä ei tarvitse tehdä numeroa (Vastaja R).

Tietysti kerron, et ope tekee myös virheitä, kukaan ei ole täydellinen... (Vastaaja M)

En muutenkaan tee väärinymmärryksistä ja mokista mitään numeroa. Yleensä kaiken voi tehdä uudestaan. (Vastaaja R)

Vastaajat O ja H käyttävät sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen keinoa näyttää oppilaille konkreettista esimerkkiä tilanteeseen sopivalla tavalla. Tällöin oppilas ymmärtää oman käytöksensä asettumalla ikään kuin vastaanottajan asemaan.

...yrittää rauhoitella, näyttää, että työ on vielä korjattavissa tai jos se ei ole, niin antaa uutta materiaalia ja sanoo, ettei ole vakavasta asiasta kyse, vaan ainoastaan kankaasta/langasta/tmv. Lohdutan myös, että virheestä oppilas oppi niin, ettei varmasti enää vastaisuudessa tee samaa. Virheet ovat ainoa asia, jotka oikeasti opettavat. (Vastaaja O)

Puhua tunteista ja niiden ilmaisemisesta tilanteeseen sopivalla tavalla. Poikien kohdalla ärsyntyminen purkautuu älyttömänä määränä kiroilua. Tähän on auttanut kun itse opettajana käyttää useampaa kirosanaa seuraavassa virkkeessä, jolloin oppilas yleensä rupeaa nauramaan. Tämän jälkeen huomauttaa kuinka typerältä se kuulostaa ja voisiko asian ilmaista muutenkin kun virkkeellä, jossa 3/4 sanoista on kirosanoja. (Vastaaja H)

Käsityönopettajat painottivat vastauksissaan sallivaa ilmapiiriä tunteiden näyttämiseksi, joka on keino tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Salliva ilmapiiri mahdollistaa tunteiden näyttämisen ja yhdessä vuorovaikutustaitojen harjoittamisen, jotta käsityötilojen ympäristö on turvallinen jokaiselle. Jokaisen oppilaan on otettava huomioon, jotta jokaisella on mahdollisuus työskennellä turvallisesti (Vastaaja D ja S).

Todella hyvin. Konkreettinen tekeminen altistaa tunnepitoisille tilanteille, ja salliva ilmapiiri mahdollistaa tunteiden näyttämisen. On aikaa kohdata ja keskustella tekemisen lomassa. (Vastaaja D)

Ryhmässä toimittaessa päästään harjoittelemaan vuorovaikutustaitoja ja pitämään yhdessä huolta kaikkien turvallisuudesta ja yhteisten työvälineiden kunnosta ja työtilan siistiydestä. Käsityön luokassa on otettava huomioon ja esimerkiksi opittava odottamaan omaa vuoroa. (Vastaaja S)

Käsityön oppitunneilla oppilas tarvitsee opettajan kannustusta tai rohkaisua tekemiseen. Vuorovaikutus nähdään tärkeäksi opettajan ja oppilaan välillä, jolloin vuorovaikutusta harjoitellaan vastavuoroisesti keskustelemalla ja kuuntelemalla. Opettajan antama konkreettinen esimerkki ja virheiden tekeminen näkyväksi näyttää olevan yksi keino tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Salliva ilmapiiri luokahuoneessa mahdollistaa tunteiden näyttämisen ja vuorovaikutustaitojen harjoittamisen.

Tunteidenhallinta

Käsityönopettajien havainnoissa korostetaan oppilastuntemusta. Oppilastuntemus auttaa opettajaa tukemaan oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Kuten vastaajan P havainnoissa tulee ilmi esimerkiksi levottoman oppilaan kohdalla, jossa tukikeinona on rauhoitella oppilasta yksilökohtaisilla hyviksi havaituilla keinoilla. Ujon ja aran oppilaan kohdalla luokasta poistamisen sijaan kahdenkeskeinen hetki on ratkaisu tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja (Vastaaja P).

...Levoton oppilas: pitää esim. poistaa luokasta, lähettää erityisopelle, rauhoitella hänen omilla hyviksi havaituilla keinoillaan. (Vastaaja P)

...Ujo ja arka: pitää antaa kahdenkesken helppoja vaihtoehtoja, joista hänen on helpompi sanoa mitä hän haluaa. (Vastaaja P)

Vastaajien O ja R vastauksista tulee ilmi, kuinka käsityönopettajien yhtenä keinona on tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja esimerkiksi korjaamalla oppilaan tekemä virhe opettajan toimesta. Se nähdään keinona rauhoittaa oppilasta ja antaa oppilaalle tilaa käsitellä epäonnistumista.

Sama kuin edellisessä mainittu, eli yrittää rauhoitella, näyttää, että työ on vielä korjattavissa tai jos se ei ole, niin antaa uutta materiaalia ja sanoo, ettei ole vakavasta asiasta kyse, vaan ainoastaan kankaasta/langasta/tmv. Lohdutan myös, että virheestä oppilas oppi niin, ettei varmasti enää vastaisuudessa tee samaa. Virheet ovat ainoa asia, jotka oikeasti opettavat. (Vastaaja O)

Tämä voi olla huonokin tapa, koska oppilaan olisi hyvä opetella kaikki työn vaiheet itse, mutta melko monesti, kun oppilas on epäonnistunut ja työtä pitää purkaa, niin minä teen sen nopeasti siinä oppilaan puolesta. Oma alitajuinen ajatukseni on, että oppilas ei joudu niin pitkää aikaa käyttämään siihen, että käsittelee sitä epäonnistumistaan ja turhautuu entisestään. Että pääsee nopeammin tekemään uudestaan ja etenemään. (Vastaaja R)

Oppilaat kokevat käsityön oppitunneilla negatiivisia tunteiden purkauksia, kuten ärsyyntyneisyyttä tai turhautumista. Negatiivisiin tunteiden purkauksiin käsityönopettajat reagoivat keskeyttämällä oppilaan työskentelyn ja antamalla oppilaalle tilaa hengähtää (Vastaaja R ja S). Vastaaja S näkee oppilaan työn lopettamisen hetkellisesti keinona hallita omia tunteitaan kuuntelemalla itseään ja omia tuntemuksiaan.

Tunnekuohussa on mahdoton keskittyä tai oppia, joten jos opetettava aihe turhauttaa oikein kovasti, yritän keksiä oppilaalle jotakin selkeältä tuntuva muuta tekemistä hetkeksi, jotta voi rauhoittua ja pahimmilta raivokohtauksilta taittuu terä. Yritän sekä lannistuneiden että ärsyyntyneiden oppilaiden kanssa hakea tunteita kuvaavia sanoja ja syitä ja selityksiä niille. Eli sanoittaa tilannetta ja

rohkaista eteenpäin, keksiä mahdollisia ratkaisuja, joilla päästä tilanteesta yli. (Vastaaja R)

Kun käsityön tekeminen puuduttaa, ärsyttää tms, voi lopettaa hetkeksi ja käydä vaikka juomassa, jutella hetken kaverin kanssa jne. Eli että kuuntelee itseään ja omia tuntemuksiaan. Käsityön tekeminen menee helposti ihon alle, hyvässä ja pahassa. (Vastaaja S)

Käsityönopettajien vastauksissa ilmenee oppilaiden työskentelyn onnistuvan paremmin, kun oppilas ei pelkää tai jännitä (Vastaaja U). Luokkahuoneen avoin, rohkaiseva ja hyväksyvä ilmapiiri tukee oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja.

Tärkeintä on luoda luokkaan avoin, rohkaiseva ja hyväksyvä ilmapiiri. Kaikki työskentely onnistuu paremmin, kun oppilas ei pelkää tai jännitä. Pienillä eleillä ja sanoilla voi helposti osoittaa välittämistä ja hyväksyntää. (Vastaaja U)

Levottomia ja ahdistuneita oppilaita on paljon, joka tekee opettamisesta haastavan, ilmenee vastaajalla Q. Vastaajan Q mukaan käsitöiden tekemisessä on tärkeämpää se, että oppilas tekee jotain kuin, että oppilaan on pakolla opittava käsityötekniikka. Käsityön voi ajatella olevan taideterapiaa.

Levottomia ja ahdistuneita on PALJON ja juuri nämä asiat tekevät opettamisesta haastavaa tänä päivänä. Juuri näiden syiden vuoksi ajattelen usein tunnilla, että ei ole HIRVITTÄVÄN tärkeää mitä työtä oppilas tekee, jos hän tekee edes jotakin, joka vaikuttaa tässä gradussakin mainittuihin asioihin myönteisesti. Että mennään välillä "taideterapia ajatuksella" joidenkin kohdalla eikä siten, että joku käsityötekniikka pitää pakolla oppia. (Vastaaja Q)

Oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen tukemisessa painotetaan oppilastuntemusta. Tällöin opettaja kykenee tunnistamaan erilaiset oppilastyypit, kuten levoton tai ujo oppilas, ja tukemaan oppilasta yksilökohtaisesti hyviksi havaituilla keinoilla. Vastauksista ilmenee käsityönopettajan keinoja reagoida oppilaiden tunteiden purkauksiin, kuten antamalla oppilaalle tilaa hengähtää hetkellisesti. Käsitöiden tekeminen on taideterapiaa, jolloin tärkeämpää on tekeminen kuin tietyn tekniikan opetteleminen.

Persoonan kyvykkyys

Vastaaja H kuvaa oppilaiden kyvykkyyttä ymmärtää omat negatiiviset tunteenpurkaukset. Vaikka tunteen purkauksesta on kulunut aikaa, voi sen ymmärtäminen tapahtua vasta myöhemmin.

Kun jostain tunnekohtasta on jo useampi viikko aikaa, oppilas saattaa tajuta että reagoi asiaan negatiivisemmin kun olisi tarvinnut. (Vastaaja H)

Monessa vastauksessa nousee esiin käsityöopettajien kannustamisen ja rohkaisun merkitys siinä, miten oppilaat luottavat omiin taitoihinsa ja kyvykkyyksiinsä. Oppilaan itseluottamus nähdään kasvavan, kun oppilas saa opettajalta rohkaisua tekemiseen (Vastaaja T). Oppilaat tarvitsevat tukea tekemiseen, jotta pääsevät yli vastoinkäymisistä ja pettymyksistä (Vastaaja D ja O).

Rohkaisua tekemiseen, tukea oppilaan itseluottamuksen kasvattamiseen. (Vastaaja T)

Moni tarvitsee myös jatkuvaa tukea projektin eteenpäin viemiseen ja vastoinkäymisistä yli pääsemiseen (Vastaaja D)

Sinnikäs yrittäminen johtaa lopulta myönteiseen lopputulokseen, eli pettymyksiä kestäväällä ja käsittelemällä voi lopulta kokea mielihyvää. (Vastaaja O)

Käsityön oppitunneilla oppilaat tuovat näkyväksi oman persoonan kyvykkyyttä ja samalla altistavat tuomaan näkyväksi myös epäonnistumiset. Nämä tilanteet paljastavat oppilaiden todellisen persoonan (Vastaaja R).

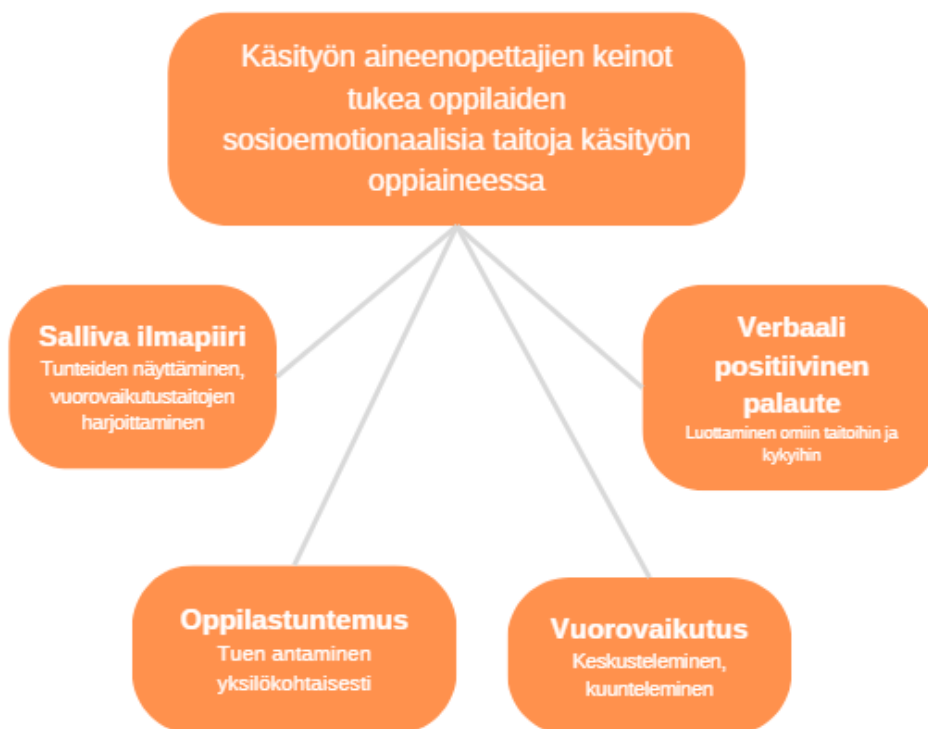
Kykyä laskea "omaa suojaa" eli altistua sille, että muut näkevät, kun harjoittelet jotakin uutta ja saatat epäonnistua. Tai kun suunnittelet jotakin omaa. Ne ovat hetkiä, jolloin paljastat jotakin siitä kuka olet. (Vastaaja R)

Käsityöopettajien vastauksista ilmenee se, kuinka oppilaat ymmärtävät omat tunteensa. Opettajan antamalla positiivisella palautteella, kuten kannustamisella, nähdään olevan vaikutusta oppilaan luottamiseen omiin taitoihin ja kykyihin.

Yhteenveto

Keskeisimmät tutkimustulokset tulevat ilmi kuviossa 7. Keskeisimmät tutkimustulokset koskien tapoja, joilla käsityön aineenopettaja voi tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja ovat verbaali positiivinen palaute, hyvä oppilastuntemus, vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä sekä luokkahuoneen salliva ilmapiiri. Verbaali palautteenanto tukee oppilaiden luottamista omiin taitoihin ja kykyihin. Hyvä oppilastuntemus mahdollistaa tuen antamisen yksilökohtaisesti hyviksi havaituilla keinoilla. Vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä

mahdollistaa keskustelemisen ja kuuntelemisen. Salliva ilmapiiri luokkahuoneessa mahdollistaa tunteiden näyttämisen ja vuorovaikutustaitojen harjoittamisen.

Kuvio 7. Keskeisimmät tutkimustulokset käsityön aineenopettajan keinoista tukea oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja käsityön oppitunneilla

9 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa pyrittiin selvittämään käsityön aineenopettajien havaintojen perusteella 7.–9. luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön oppitunneilla sekä käsityön aineenopettajan keinoja tukea niitä. Tutkimustulokset jaettiin kahteen osaan, ensimmäisessä osassa käsiteltiin opettajan havaintoihin perustuen 7.–9 luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön oppitunneilla.

Tutkimustulosten mukaan 7.–9. luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla moninaisesti. Oppilaiden sosioemotionaaliset taidot näyttäytyvät tulosten mukaan käsityön oppitunneilla esimerkiksi positiivisena sosiaalisena vuorovaikutuksena vertaisten sekä opettajan kanssa, oppilaan kykynä tunnistaa omat tunteensa sekä toimia niiden mukaisesti ja kykynä tunnistaa omat persoonalliset vahvuudet ja hyödyntää niitä. Oppilaat, joiden sosioemotionaaliset taidot ovat heikommät, saattavat toimia käsityön oppitunneilla häiriten ja kiusaten vertaisia sekä ilmaista tunnereaktioitaan äärimmäisen impulsiivisesti.

Tulosten toisessa osassa tarkasteltiin opettajan keinoja tukea oppilaan sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppitunneilla. Tulosten mukaan keskeisimpinä käsityön aineenopettajan keinoina tukea oppilaan sosioemotionaalista taitoja on hyvä oppilaantuntemus, tietoisuus sosioemotionaalisten taitojen merkityksestä oppimisen kannalta, verbaalinen kannustaminen ja vuorovaikutus sekä oppilaiden havainnointi oppituntien aikana, jotta opettaja pystyy tukemaan sosioemotionaalisia taitoja oikeaan aikaan.

Tulokset tukevat aikaisempaa tutkimusta siitä, että koululla on merkittävä rooli oppilaan sosioemotionaalisten taitojen kehittymisessä, oppilaan sosioemotionaalisten taitojen tukemisessa kouluyhteisön lisäksi opettajalla on merkittävä rooli. (Eccles & Roeser 2003, 129). Käsityön aineenopettajat ovat tietoisia oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen merkityksestä oppilaiden oppimisen kannalta. Tiedostamalla sosioemotionaalisten taitojen merkityksen kykenevät käsityön aineenopettajat havainnoimaan näitä taitoja oppilaiden toiminnassa käsityön oppitunneilla. Tämä on linjassa Honkasen (2021) pro gradu -tutkielman kanssa, jossa tutkittiin luokanopettajaopiskelijoiden tietoisuutta sosioemotionaalisista taidoistaan. Honkasen (2021) tutkielmassa opettajan omien sosioemotionaalisten taitojen tiedostaminen moninkertaistaa ymmärryksen oppitunneista, erilaisista kohtaamisista ja siitä, mitä niissä oikeasti tapahtuu.

Käsityön aineenopettajien havainnoista ilmenee, kuinka laaja tunteiden kirjo käsityön oppitunneilla näyttäytyy ja kuinka kokonaisvaltaisesti käsityön oppiaine tukee oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Käsityönopettajien vastauksissa ilmenee, kuinka käsitöiden tekeminen rauhoittaa, auttaa keskittymään, tukee itsetuntoa ja ehkäisee masennusta. Tämä on linjassa Huotilaisen ym. (Huotilainen ym. 2018, 1–2) tutkimuksen kanssa siitä, kuinka etenkin tekstiilimateriaalien kanssa työskentely on auttanut selviytymään masennuksesta tai ahdistuksesta. Konkreettinen tekeminen nähdään altistavat tunnepitoisille tilanteille, jolloin tunteet näyttäytyvät selkeämmin. Käsityön oppiaine opettaa vastausten mukaan muun muassa itsesääätelyä ja itsereflektiota, ongelmanratkaisua, virheiden sietämistä sekä pitkäjänteisyyttä. Käsitöiden tekemisen moniaistillisuus auttaa keskittymään ja antamaan mielelle mietittävää, jonka nähdään rauhoittavan ja rentouttavan oppilaita. Tämä tukee myös Pöllästä (2012) siinä, miten käsitöiden tekeminen tukee yksilön hyvinvointia, kohottaa mielialaa ja itsetuntoa.

Sosioemotionaalisesti taitavat oppilaat tunnistavat tunteitaan, osaavat säädellä niitä, sekä muokata toimintaansa tunteiden mukaisesti. Huotilaisen ym. (Huotilainen ym. 2018, 1–2) mukaan, käsityöt tukevat yksilön ajatusten sekä tunteiden käsittelyä. Vastauksista ilmenee, kuinka sosioemotionaalisesti taitava oppilas osaa tarvittaessa pysäyttää työskentelynsä rauhoittuakseen sekä jatkamaan toimintaansa vasta, kun tunnekuuhu on ohi.

Sosioemotionaalisesti heikot oppilaat sen sijaan eivät tunnista tunteitaan tai toimivat impulsiivisesti tunnereaktioiden ilmaisussa. Lahtisen ja Rantasen (2019, 47–48) mukaan negatiivisia tunteita koetaan useimmiten silloin, kun asiat eivät mene tahdon mukaisesti. Tämä ilmenee vastauksissa persoonan kyvyttömyytenä tunnistaa omia osaamisen rajoja, jonka takia oppilaat joutuvat kohtaamaan turhautumisen ja pettymyksen tunteita. Heikkous tunnetaidoissa korostui negatiivisten tunteiden impulsiivisena ilmaisuna.

Käsityön oppitunneilla oppilaan persoonalliset kyvykkyydet ilmenevät kykyinä tunnistaa omia vahvuuksia sekä heikkouksia ja toimia itseohjautuvasti sekä aktiivisesti kykyjensä mukaisesti. Pölläsen (2012) mukaan käsitöiden tekeminen luo positiivisia kokemuksia, jotka kohottavat itsetuntoa. Oppilas, joka tunnistaa vahvuuksiaan, osaa tulosten mukaan hyödyntää niitä toiminnassaan, jolloin oppilas kokee onnistumisen tunteita ja itsetunnon kasvua.

Tutkimustuloksemme tukevat Lahtisen ja Rantasen tutkimusta siitä, että tahdon suuntaisesti menevät asiat koetaan positiivisina tunteina ja tahdon vastaisesti menevät asiat koetaan negatiivisina tunteina (Lahtinen ja Rantanen 2019, 47–48). Tulokset osoittivat 7.–9. luokkalaisten oppilaiden kokevan sekä positiivisia että negatiivisia tunteita käsityön

oppitunneilla. Positiivisia tunteita, hyväntuulisuus, rauhallisuus, innostus ja sinnikkyys, koettiin eniten käsityön oppitunneilla. Positiiviset tunteet purkautuivat etenkin käsityöprosessin valmistusvaiheessa. Negatiivisia tunteita, kiihtyminen, epätoivo ja ahdistus, koettiin vähiten käsityön oppitunneilla. Negatiiviset tunteet purkautuivat etenkin käsityöprosessin ideointi ja suunnitteluvaiheessa. Tuloksista ilmenee myös se, kuinka oppilaat saattavat kokea ensiksi negatiivisia tunteita, kuten turhautumista, jos työskentely ei meinaa sujua ja kun työskentely alkaakin sujua, koetaan positiivisia tunteita, kuten onnistumisen elämyksiä. Onnistumisen elämyksiä voi tutkimustulosten mukaan tulla myös käsityön oppitunneilla oppilaille, jotka saattavat suoriutua heikosti muissa oppiaineissa, mutta ovat todella taitavia kädentaidoiltaan.

Käsitöiden tekeminen lisää ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta (Huotilainen ym. 2018., 1–2). Tämä näyttäytyy myös käsityön oppitunneilla, jossa oppilaiden vuorovaikutustaidot ilmenevät onnistuneena yhteistyönä sekä vuorovaikutuksena vertaisten kanssa. Hyvät sosioemotionaaliset taidot tukevat tulosten mukaan oppilaiden vertaissuhteita sekä kommunikointia. Heikkous vuorovaikutustaidoissa näyttäytyi käsityön oppitunneilla oppilaiden toiminnassa yhteistyökyvyttömyytenä sekä oppituntien tai vertaisten häiritsemisenä.

Käsityönopettajien havainnoista ilmenee tuen tarvetta käsityön oppitunneilla oppilaiden sosioemotionaalisisissa taidoissa. Oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen tarvitaan käsityönopettajien antamien vastausten perusteella koulunkäynninohjaajan tai muuta oppilaan henkilökohtaista avustajaa, jotta tukeminen olisi tehokkaampaa. Oppilaiden käyttäytymisen haasteet voivat olla niin vaativia, että opettajan lisäksi tarvitaan ohjaajaa tai avustajaa auttamaan tunnekuohuissa olevaa oppilasta yksilökohtaisesti. Käsityönopettajien vastauksissa painotetaan myös oppilastuntemusta, joka auttaa tukemaan oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Kun opettaja tunnistaa esimerkiksi levottoman oppilaan, on tuen keinona rauhoitella oppilasta yksilökohtaisilla hyviksi havaituilla keinoilla tai kun opettaja tunnistaa esimerkiksi ujon ja aran oppilaan, on keinona tukea oppilasta keskustelemalla kahden kesken erilaisista työskentelyä helpottavista vaihtoehtoista. Hyvällä oppilastuntemuksella opettaja kykenee reagoimaan oppilaan tunteenpurkaukseen esimerkiksi keskeyttämällä oppilaan työskentelyä ja antaa oppilaalle tilaa hengähtää hetkellisesti. Tämä nähdään olevan opettajan keino ennaltaehkäistä voimakkaampia tunteenpurkauksia ja auttaa oppilasta hallitsemaan omia tunteitaan kuuntelemalla itseään ja omia tuntemuksiaan.

Oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja pyritään tukemaan käsityönopettajien vastauksissa opettajien antamalla konkreettisilla esimerkeillä ja sanallisella positiivisella kannustuksella. Kun oppilaalle tulee virhe työskentelyssään, on opettajien keinona näyttää oppilaalle, kuinka virhe korjataan ja sanallistaa se siten, että myös opettaja tekee virheitä. Virheiden tekeminen näkyväksi kertoo oppilaalle, ettei virheiden tekeminen ole vakava asia. Tämä nähdään olevan keino rauhoittaa oppilasta ja antaa tilaa käsitellä epäonnistumista, jotta oppilas ei turhaudu entisestään. Käsityön aineenopettajan sanallinen kannustus nähdään kasvattavan oppilaan itseluottamusta ja rohkaisee tekemiseen.

Käsityön oppitunneilla oppilaat laskevat omaa suojaansa, jolloin oman persoonan kyvykkyydet niin vahvuudet kuin heikkoudet tulee näkyväksi kaikille. Tämän nähdään paljastavan oppilaiden todellisen persoonan, joka ilmenee käsityönopettajien vastauksista. Kun käsityötunneilla luokkahuoneen ilmapiiri on salliva, mahdollistaa se vastausten mukaan tunteiden näyttämisen. Sallivalla ilmapiirillä nähdään olevan vaikutusta siihen, että oppilaan työskentely sujuu paremmin, kun oppilas ei pelkää tai jännitä. Oppilaat ovat vastausten mukaan tietoisia sosioemotionaalisista taidoistaan ja ymmärtävät omat tunteenpurkaukset. Tämä tukee Huotilaisen ym. esimerkkiä ammattitaiteilijoista, jotka käyttävät käsityötä keinona käsitellä tunteitaan ja elämän haasteita (Huotilainen ym. 2018, 1–2).

10 Pohdinta

10.1 Tutkimuksen merkitys

Tutkimuksemme osoittaa, kuinka merkittävässä osassa sosioemotionaaliset taidot ovat käsityön oppiaineen oppimisympäristössä. Käsityön oppitunnit ovat turvallinen paikka oppilaalle harjoitella ja kehittää sosioemotionaalisia taitojaan. Käsityö on oppimisympäristönä luonteeltaan hieman sallivampi reaaliaineisiin verrattuna, jolloin esimerkiksi tunteiden vapaalle ilmaisulle jää enemmän tilaa. Käsityön oppitunneilla vertaisten kanssa vuorovaikutus on keskeisessä roolissa, jolloin oppiminen ja tekeminen ei välttämättä tapahdu hiljaa itsenäisesti opiskellen, vaan vertaisten kanssa yhdessä tekemällä ja pohtimalla. Käsityön oppitunnit antavat hyvän mahdollisuuden keskustella oppitunnin ja koulunkäynnin ulkopuolisista asioista.

Vastauksista ilmenee, kuinka käsityön oppitunneille kaivattaisiin lisää resursseja, kuten koulunkäynninohjaajan apua oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen. Käsityön oppiaine on hyvä paikka oppilaalle harjoittaa sosioemotionaalisia taitojaan, mutta harjoittelussa keskeistä on aikuisen rooli. Aikuinen pystyy tukemaan oppilasta haastavassa tilanteessa sekä tunteiden tunnistamisessa ja tunnereaktioiden ilmaisussa. Pienillä resursseilla oppitunneille ei jää riittävästi aikaa oppilaan yksilölliseen ohjaamiseen, joka on merkityksellistä käsityöprosessissa. Paremmilla resursseilla ja tuella opettaja pystyisi käsityöprosessin ohella tukemaan oppilaan sosioemotionaalisten taitojen kasvua.

Käsitöiden tekemisen nähdään altistavan tunnepitoisille tilanteille, jolloin tunteet purkautuvat tilannekohtaisilla tavoilla. Tekemisen lomassa joutuu kohtaamaan ja kestämään pettymyksiä, mutta niistä päästyä voi lopulta kokea mielihyvää. Käsitöillä nähdään olevan terapeutista vaikutusta, joka auttaa keskittymään, tukee itsetuntoa ja ehkäisee masennusta. Käsityöt ovat keino tukea ja harjoittaa oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja.

Opettamisesta tekee haastavaa oppilaat, jotka kokevat oppitunneilla levottomuuden ja ahdistuksen tunteita. Käsityönopettajien vastauksista nostetaan esiin se, kuinka tärkeää on, että oppilas tekee oppituntien aikana edes jotakin työtä eteenpäin. Käsityötä tulisi ajatella enemmän taideterapia-ajatuksella joidenkin oppilaiden kohdalla eikä niin, että käsityötekniikat on pakko oppia. Useassa käsityön aineenopettajan vastauksessa ilmenee pohdintaa siitä, kuinka oppilaiden haasteet sosioemotionaalisissa taidoissa voivat olla peräisin kotiasioista tai peruskoulun alempien vuosiluokkien opettajilta. Vastauksissa pohdittiin sitä,

kuinka oppilaiden tunnetaitoja ei olla riittävästi ja positiivisella tavalla ruokittu peruskoulun alemmilla vuosiluokilla, jolloin ne purkautuvat peruskoulun ylemmillä vuosiluokilla murrosiän kuohuissa.

Tämän tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaiset kuin kandidaatin tutkielmassamme. Kandidaatin tutkielmassa tutkimme erityisoppilaiden tunnetaitojen ilmenemistä käsityön oppiaineessa. Kandidaatin tutkimustuloksissa ilmeni resurssien vaikutus oppilaiden tunnetaitojen tukemisessa, sillä mitä paremmat käytössä olevat resurssit ovat, sen paremmin on aikaa käsitellä tunteita ja keskustella niistä. Koulunkäynninohjaajan merkitystä korostettiin käsityön oppitunneilla oppilaiden tunnetaitojen tukemisen kanssa. Riittävä yksilöllinen tuki oppilaiden tunnetaidoissa nähtiin mahdollistavan jokaisen oppilaan yhdenvertaisen osallistumisen oppimiseen. Nämä tukevat myös tämän tutkielman tutkimustuloksia. Myös koulunkäynninohjaajien vastauksissa ilmeni käsityön oppitunneilla työskentelyprosessin vahvistavan oppilaiden itsetuntoa ja antavan oppilaille tilaa vuorovaikutukseen vertaisten kanssa, kuten tässäkin tutkielmassa ilmenee.

10.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tässä tutkimuksessa toimimme hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Tutkimuksemme kohdalla se tarkoittaa, että noudatamme rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkaavaisuutta tutkimustyössämme sekä tutkimusaineistomme käsittelyssä ja tallennuksessa sekä hävittämisessä. (Kuula 2006, 34.) Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden ilmaiseminen ei tapahdu minkään valmiin mittarin kautta, kuten määrällisessä tutkimuksessa. Tutkimusta tehdessä tutkijan on mahdoton päästä täysin objektiiviseen asemaan tutkimustaan kohtaan, mutta tutkijan tulee toimia niin, että tutkijan oletukset ja toimenpiteet eivät vaikuta tutkimuksen ominaisuuksiin tai tuloksiin. (Aaltio & Puusa 2011, 153.)

Laadullinen ihmistieteellinen tutkimus pyrkii uuden tiedon avulla selittämään tai ymmärtämään jotakin ilmiötä paremmin tai tuomaan siitä uusia näkökulmia esiin. Tiedon tuottamisen eettinen vastuu on tutkijoiden käsissä, jolloin tutkijoiden on tiedostettava ja käytettävä valta-asemaansa oikein uuden tiedon tuottamisessa. Tutkijoiden on ennalta ehkäistävä väärin tulkintojen mahdollisuus perustelemalla tutkimustulokset huolellisesti. (Lagström, Pösö, Rautanen & Vehkalahti, 2021, 181–182) Tutkimusaineistomme kerättiin sähköisen kyselylomakkeen avulla, joka esitettiin väärin tulkintojen mahdollisuuden minimoimiseksi. Tutkimustuloksia analysoidessamme poistimme yhden vastaajan tulokset,

sillä vastaaja oli jättänyt avoimet vastausvaihtoehdot tyhjiksi. Tällä varmistimme tutkimustulosten luotettavuuden paikkaansa pitäviksi.

Tutkielmaan osallistumisen yleisenä lähtökohtana on se, että siihen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja siihen osallistuvilla tulee olla riittävään tietoon perustuva suostumus. Suostumus tutkimukseen osallistumisesta tarkoittaa tutkittavan yksityisyyden, autonomian ja ihmisarvon kunnioittamista. Perustuslaki jo itsessään turvaa itsemääräämisoikeuden kaikenikäisille ihmisille. (Lagström, Pösö, Rautanen & Vehkalahti, 2021, 35–95) Painotimme saatekirjeessä ja kyselylomakkeessa tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuutta. Tutkielma toteutettiin anonyymisti, jolloin siihen osallistuvan henkilöllisyys ei ilmene vastauksista tunnistettavalla tavalla. Vastaajille annettiin mahdollisuus jättää tutkimukseen osallistuminen kesken missä tahansa vaiheessa kyselyyn vastaamisessa. Tutkielmaan osallistuvilla oli mahdollisuus saada lisätietoa tutkielmasta tutkijoiden puhelinnumeron tai sähköpostin kautta.

Hyvän tutkimusetiikan kannalta on tärkeää, että aineiston analysointivaiheessa aineistoa hyödynnetään oikealla tavalla ja juuri tätä tutkielmaa koskien (Kuula 2006, 208). Aineistosta nousevat seikat esitetään todellisessa muodossaan, niin että vastaajan näkökulmat tulevat ilmi. Tietosuojailmoituksessa kerrottiin, miten vastaajien tietoja käsitellään, säilytetään ja lopulta poistetaan.

10.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tämän tutkimuksen toteuttamisessa oli haasteena aiemman tutkimuksen vähäinen määrä, sillä oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja ei olla aiemmin tutkittu käsityön oppitunneilla. Sosioemotionaaliset taidot ovat merkityksellisiä niin oppilaiden koulunkäynnin kuin tulevaisuuden työelämän kannalta, joten tutkimusta tarvitaan lisää aiheen tiimoilta.

Tämän tutkimuksen tutkimustulokset herättivät kiinnostusta tutkia aihetta lisää. Tässä tutkimuksessa keskityttiin tutkimaan sitä, miten oppilaiden sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppitunneilla. Mielenkiintoista olisi tutkia oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä jossakin muussa taito- tai taideaineessa kuin käsityön oppiaineessa. Tutkimustuloksia voisi verrata keskenään käsityön oppitunneilla saatuihin tuloksiin, ovatko ne samansuuntaiset ja millaisia eroavaisuuksia niistä ilmenee. Mielenkiintoista olisi tutkia myös taito- ja taideaineiden, kuten käsityön oppiaineen eroavaisuuksia sekä yhtäläisyyksiä lukuaineisiin verrattuna oppilaiden sosioemotionaalisissa taidoissa.

Tutkimustulosten mukaan käsityön aineenopettajat tiedostavat oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen merkityksen. Sosioemotionaalisten taitojen tiedostaminen nähdään moninkertaistavan opettajan ymmärrystä oppitunneista ja erilaisista kohtaamisista (Lahtinen & Rantanen 2019, 13–16). Mielenkiintoista olisi saada selville minkälaisia valmiuksia vastavalmistuneilla käsityön aineenopettajilla on sosioemotionaalisissa taidoissa ja minkälaisia valmiuksia aineenopettajan opinnot ovat opiskelijoiden mielestä antaneet näihin taitoihin. Luokanopettajaopiskelijoiden näkemyksiä ja kokemuksia sosioemotionaalisista taidoista on aiemmin tutkittu, mutta käsityön aineenopettajien näkemyksistä ei löydy aiempaa tutkimusta.

Tutkimme kandidaatin tutkielmassa (Elgström & Hietala 2022) koulunkäynninohjaajan havaintojen perusteella erityisoppilaiden tunnetaitoja käsityön oppiaineessa. Tutkimus toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella. Jatkotutkimusehdotuksena erityisoppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmentymistä voisi tutkia observoimalla havaintoja tutkijan toimesta. Tutkimuksen voisi toteuttaa pitkittäistutkimuksena, jolloin erityisoppilaiden sosioemotionaalisia taitoja observoitaisiin koulupäivien ajan, ei vain käsityön oppiaineessa. Erityisoppilaan sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön oppiaineessa ja muissa oppiaineissa voisi vertailla keskenään, ovatko tulokset samansuuntaiset kuin esimerkiksi tämän tutkimuksen.

Lähteet

- Aalberg, V & Siimes, M.A. 2007. Lapsesta aikuiseksi, nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Jyväskylä: Gummerus
- Aaltio, I. & Puusa, A. 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa: Puusa, A. & Juuti, P. (toim.), Menetelmäviidakon raivaajat, perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Helsinki: Journal of Thoracic Oncology (JTO)
- Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Nurmi, J-E., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2007. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY
- Aineopettajaliitto AOL ry. Aineopettajaliitto ry:n tavoitteita, kantoja ja näkemyksiä koulutuspoliittisiin kysymyksiin. Noudettu osoitteesta <https://peda.net/yhdistykset/aol/lausunnot2/artkijnkk>. (Luettu 21.3.2023)
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uud. p. Tampere: Vastapaino
- Anger, S., Lechner, C. M. & Rammstedt, B. 2019. "Chapter 23: Socio-emotional skills in education and beyond: recent evidence and future research avenues". Research Handbook on the Sociology of Education. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.640661>
- Archibald, A. B., Brooks-Gunn, J. & Graber, J. A. 2008. Pubertal Pprocesses and Physiological Growth In Adolescence. Teoksessa Adams, G. R. & Berzonsky, M. (toim.) Blackwell Handbook Of Adolescence. John Wiley & Sons, Incorporated
- Brown, B. B. & Klute, C. 2003. Friendships, Cliques, and Crowds. Teoksessa: Adams, G. R. & Berzonsky, M. (toim.) Blackwell Handbook Of Adolescence. John Wiley & Sons, Incorporated
- Brendel, K. E., Maynard, B. R., Miller, V. L. & Solis, M. R. 2017. Mindfulness-baser interventions for improving cognition, academic achievement, behavior, and socioemotional functioning of primary and secondary school students. Campbell systematic reviews 13 (1), 1-144.
- Caledo-Mas, A. & Campayo-Munoz, E-A. 2017. The role of emotional skills in music education. British Journal of Music Education 34 (3), 243–258.
- Curlak, J. A., Dymnicki, A. B., Pachan, M., Payton, J., Schellinger, K. B., Taylor, R. D. & Weisserberg, R. P. 2008. The Positive Impact of Social and Emotional Learning for Kindergarten to Eighth-Grade Students: Findings from Three Scientific Reviews. Technical Report. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. Chicago

- Danner, D., Lechner, C. M., Spengler, M. 2021. Do We Need Socio-Emotional Skills? *Frontiers in Psychology* 12 (2021). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.640661>
- Eccles, J. S. & Roeser, R. W. 2003. Schools as Developmental Contexts. Teoksessa Adams, G. R. & Berzonsky, M. (toim.) *Blackwell Handbook Of Adolescence*. John Wiley & Sons, Incorporated
- Elo, S., Kajula, O., Kääriäinen, M. & Tohmola, A. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Vol. (34), 215-225.
- Fitzpatrick, G., Gilad-Bahrach, R. & Slovak, P. 2015. Designing social and emotional skills training: the challenge and opportunities for technology support. *Association for computing machinery* 15, 2797–2800.
- Goleman, D. 1998. The emotional intelligence of leaders. *Leader to Leader*, 1998(10), 20–26. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.640661>
- Grenier, G. & Merriam, S. 2019. *Qualitative Research in Practise: Examples for Discussion and Analysis*. Second edition. San Francisco California: Jossey-Bass
- Groth, C., Huotilainen, M., Mäkelä, M., Rankanen, M. & Seitamaa-Hakkarainen, P. 2018. Why our brains love arts and crafts. Implications of creative practices on psychophysical well-being. vol. (11), 1-18.
- Helsingin yliopisto. 2022. Erityisopettajan kelpoisuus. Noudettu osoitteesta Kasvatustieteellinen tiedekunta: <https://www.helsinki.fi/fi/kasvatustieteellinen-tiedekunta/opiskelu-ja-opetus/kelpoisuusvaatimukset-ja-kelpoisuuskoe/erityisopettajan-kelpoisuus>. (Luettu 1.3.2023)
- Hintikka, J. 2016. Sopeutumattomien oppilaiden tunne- ja itsesäätelytaitojen kehittyminen: Oppilaiden ja opettajien arvioita ja kokemuksia Aggression portaat -interventiosta. Turun Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja
- Honkanen, K. 2021. Luokanopettajaopiskelijoiden näkemyksiä ja kokemuksia tunnetaidoista: tunnetaidot osana luokanopettajan opintoja Turun yliopistossa. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma
- Jääskinen, A.-M. 2017. Mitä sä rageet? Lapsen ja nuoren tunnetaitojen tukeminen. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja
- Kallioniemi, A & Virta, A. 2012. Ainedidaktiikka tutkimuskohteena ja tiedonalana. Teoksessa S. Ahonen (toim.). Helsinki: Fera, Suomen kasvatustieteellinen seura ry, 361–367.
- Kannasoja, S. 2013. Nuorten sosiaalinen toimintakyky. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja

- Keltikangas-Järvinen, L. 2018. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki: WSOY.
- Korenaga, K., Kuorelahti, M., Moberg, S., Muta, E. & Savolainen, H. 2022. Struggling for inclusive education in Japan and Finland: teachers' attitudes towards inclusive education. *European journal of special needs education*. Vol. 35 (1), 100-114.
- Koivula, M. & Neitola, M. 2020. Lasten sosiaalisemotionaalinen oppiminen varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Aerala, J-A., Kauppinen, M. & Neitola, M. (toim.), *Rinnalla, Taide, kerronta ja sosiaalisemotionaalinen oppiminen varhaiskasvatuksessa*. Painotalo Grano 2020
- Kuokkanen, S. 2023. Sosioemotionaalinen oppiminen ja sosioemotionaalisten taitojen opetus: opettajien näkemyksiä ja kokemuksia. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Osuuskunta Vastapaino
- Laaksola, P., Pihlajam P. & Silvennoinen H. 2023. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulku kohti inklusiota. Vol. 17 (3), 27–30.
- Lagström, H., Pösö, T., Rutanen, N. & Vehkalahti, K. 2021. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Teoksessa Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry, 35–95, 181–182.
- Lahtinen, A. & Rantanen, J. 2019. Tunnetaidot opetustyössä. Opas haastaviin tilanteisiin. Jyväskylä: PS-Kustannus
- Laine, K. 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava
- Lönnqvist, J., Henriksson, M., Marttunen, M. & Partonen, T. 2021. Psykiatria. Helsinki: Kustannus Duodecim. Noudettu osoitteesta Duodecim Oppiportti: <https://www.oppiportti.fi/op/pkr00004/do> (Luettu 5.10.2023)
- Mella, N., Pansu, P., Batruch, A., Bressan, M., Bressoux, P., Brown, G., Butera, F., Cherbonnier, A., Darnon, C., Demolliens, M., De Place, A-L., Huguet, P., Jamet, E., Martinez, R., Mazenod, V., Michinov, E., Michinov, N., Poletti, C., Régner, I., Riant, M., Robert, A., Rudmann, O., Sanrey, C., Stanczak, A., Visintin, EP., Vives, E. & Desrichard, O. 2021. Socio-Emotional Competencies and School Performance in Adolescence: What Role for School Adjustment?. *Frontiers Psychology*. vol. 12 (2021) <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.640661>
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: International Methelp Ky

- Nieminen, J. & Pesonen, H. 2021. Huomioi oppimisen esteet: inklusiivinen opetus korkeakoulutuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus
- Nilivaara, P. & Vainikainen, M-P. 2022. Laaja-alainen osaaminen uuden vuosituhannen koulutuspoliittisessa keskustelussa. Teoksessa Hienonen, N., Nilivaara, P., Saarnio, M. & Vainikainen, M-P. (Toim). Laaja-alainen osaaminen koulussa: ajattelijana ja oppijana kehittyminen. Helsinki: Gaudeamus
- Nilivaara, P. & Soini, T. 2022. Laaja-alainen osaaminen opetussuunnitelman perusteissa. Teoksessa Hienonen, N., Nilivaara, P., Saarnio, M. & Vainikainen, M-P. (Toim). Laaja-alainen osaaminen koulussa: ajattelijana ja oppijana kehittyminen. Helsinki: Gaudeamus
- Niilo Mäki Instituutti. Kolmiportainen tuen malli. Noudettu osoitteesta Lukimat: www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/tietopalvelu/taustaa/kolmiportainen-tuen-malli. (Luettu 4.4.2023.)
- Opetushallitus. 2014. Käsityö perusopetuksessa, Opetushallitus. Noudettu osoitteesta Käsityön tuntijako perusopetuksessa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kasityon-tuntijako-perusopetuksessa>. (Luettu 20.2.2023)
- Opetushallitus. 2016. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus. Noudettu osoitteesta Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf (Luettu 20.2.2023)
- Opetushallitus. 2023. Erityinen tuki. Opetushallitus. Noudettu osoitteesta Erityinen tuki: <http://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/erityinen-tuki>. Luettu (20.2.2023)
- Opetushallitus. 2023. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet perusopetuksessa. Opetushallitus. Noudettu osoitteesta Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet perusopetuksessa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppilaan-oikeudet-ja-velvollisuudet-perusopetuksessa>. (Luettu 20.2.2023)
- Poikkeus, A-M. 2003. Sosiaalisen kognition kehitys. Teoksessa Korhonen, M. Näkökulmia kehityspsykologiaan, kehitys kontekstissään. Helsinki: WSOY, 188–202.
- Poikkeus, A-M. 2003. Lasten toverisuhteet ja sosiaaliset taidot. Teoksessa Lyytinen, H. Näkökulmia kehityspsykologiaan, kehitys kontekstissään. Helsinki: WSOY, 122–138.
- Pöllänen, S., Rönkkö, M-L., Salonen, A., Härkki, T. & Lindfors, E. 2020. Monimateriaalisuus perusopetuksen käsityössä. Ainedidaktikka, Vol. 5 (2), 3–24.
- Pöllänen, S. 2021. Monimateriaalisuus perusopetuksen käsityössä. Ainedidaktikka, Vol. 5 (2)

- Pöllänen, S. 2012. Käsiyö ja psyykkinen hyvinvointi käsityön tutkimuskentässä. Tutkimus ja innovaatiot 1/2012. Journal of Finnish Universities of Applied Science, UAS Journal. <https://uasjournal.fi/tutkimus-innovaatiot/kasityo-ja-psykkinen-hyvinvointi-kasityon-tutkimuskentassa/>
- Rekonen, H. & Kantola, L. 2021. Oppilaiden sosioemotionaalisen kompetenssin tukeminen alakoulussa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Pro gradu -tutkielma
- Rose-Krasnor, L. 1997. The Nature of Social Competence: A Theoretical Review. Social Development 6 (1), 111-135. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1111/j.1467-9507.1997.tb00097.x>
- Saloviita, T. 2018. How common are inclusive educational practices among Finnish teachers? International journal of inclusive education. Vol. 22 (5), 560–575.
- Saloviita, T. 2020. Attitudes of Teachers Towards Inclusive Education in Finland. Scandinavian journal of educational research. Vol. 64 (2), 270–282.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, uudistettu laitos. Helsinki: Tammi
- Turun yliopisto. 2022. Käsiyön aineenopettajan tutkinto-ohjelma, Rauma, kasvatustieteen kandidaatti ja kasvatustieteen maisteri. Noudettu osoitteesta Käsiyön aineenopettajan tutkinto-ohjelma: <https://www.utu.fi/fi/opiskelijaksi/kasityon-aineenopettajan-tutkinto-ohjelma-rauma-kasvatustieteen-kandidaatti-ja>. (Luettu 1.3.2023)
- Ympäristöministeriö. 2023. Mitä on kestävä kehitys. Ympäristöministeriö. Noudettu osoitteesta Mitä on kestävä kehitys: <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>. (Luettu 6.9.2023)
- Valli, R. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 117–126.
- Virta, A. 1998. Aineenopettaja ammatiksi: opiskelijan kasvun ja koulutuksen tarkastelua. Turku: Turun opettajankoulutuslaitos, 28–29.
- Vitka, T. 2018. Laaja-alainen erityisopetus yläkoulussa. Jyväskylä: PS-kustannus, 15–16.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei,

Olemme käsityökasvatuksen maisterivaiheen opiskelijoita Turun yliopiston opettajakoulutuslaitoksen Rauman kampukselta. Tutkimme pro gradu -tutkielmassamme **sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön oppiaineessa**. Tutkielmamme tulee valmistumaan keväällä 2024. Työskentelyämme ohjaa Marja-Leena Rönkkö (malepe@utu.fi).

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää käsityön aineenopettajien havaintoihin perustuen 7.–9. luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön oppiaineessa. Tutkimusaineisto kerätään Webropol-kyselylomakkeella. Tutkimukseen vastaaminen tapahtuu anonymisti ja aineistoa tullaan käsittelemään hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja vastaamisen voi keskeyttää milloin tahansa kyselyn edetessä. Lomakkeen alussa kysytään suostumusta osallistumisesta tutkimukseen. Kyselyyn vastaaminen vie noin 10–15 minuuttia.

Tutkimuksen tietosuojailmoitus löytyy osoitteesta:

<https://seafire.utu.fi/f/71cacce2feb1401ba6ef/>

Tutkimuksen kyselylomakkeeseen pääset tämän linkin kautta:

<https://link.webropolsurveys.com/S/B4DBEF85A6971F3D>

Kiitos jo etukäteen tutkimukseen osallistuville! Jos mieleesi tulee kysyttävää, voit olla yhteydessä sähköpostitse Emiliaan eielgs@utu.fi tai Karoliinaan kahiet@utu.fi

Ystävällisin terveisin

Emilia Elgström

Karoliina Hietala

Liite 2. Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

1 (2)

EU:n yleinen tietosuoja-asetus,
 artiklat 13 ja 14

1. Rekisterin nimi	Sosioemotionaalisten taitojen ilmeneminen käsityön oppiaineessa
2. Rekisterinpitäjä	Emilia Elgström / Karoliina Hietala eielgs@utu.fi / Kahiet@utu.fi 040 047 8192 / 044 088 8671
3. Vastuuhenkilön yhteystiedot	Emilia Elgström / Karoliina Hietala eielgs@utu.fi / Kahiet@utu.fi 040 047 8192 / 044 088 8671
4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot	DPO@utu.fi +358 29 450 4361
5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	<p>Tutkimuksessa kerätään kyselylomakkeen avulla vastauksia 7.–9. luokkalaisten oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen ilmenemistä käsityön oppitunneilla opettajan havaintoihin perustuen.</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on</p> <p>☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)</p> <p>☐ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta)</p> <p>☐ muu mikä _____</p>
6. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	<p>Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja</p> <p>Työkokemus, koulutustausta, ikä sekä opettajan havainnot sosioemotionaalisten taitojen ilmenemisestä.</p>
7. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät.	

8. Tiedot tietojen siir- rosta kolmansiin mai- hin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ul- kopuolelle.
9. Henkilötietojen säilyt- tämisaika tai sen määrittämisen kritee- rit	Tutkimusaineisto säilytetään 31.12.2026
10. Rekisteröidyn oikeu- det	<p>Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilö tietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää tai vaikeuttaa käsitte- lyä.</p> <p>Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.</p> <p>Yhteyshenkilö rekisteröidyn oikeuksiin ja velvollisuuksiin liitty- vissä asioissa on Turun yliopiston tietosuojavastaava, yhteys- tiedot ilmoituksen alussa.</p>
11. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Kyselylomakkeesta, joka on lähetetty käsityön opettajille koh- distettuihin sosiaalisen median ryhmiin tai liittoihin.
12. Tiedot automaattisen päättökseen ml. profiloinnin olemassa- olosta	Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloin- nin tekemiseen.

Liite 3. Pro gradu -tutkielman kyselylomake

Pro gradu -tutkielman kyselylomake

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tämä kysely on osa pro gradu -tutkielmaamme, jossa selvitetään miten 7.-9. luokkalaisten oppilaiden erilaiset sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppiaineessa sekä sitä, millä tavoin käsityön aineenopettaja voi tukea oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja käsityön oppiaineessa.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja vastaamisen voi keskeyttää milloin tahansa kyselyn edetessä. Vastaaminen kestää noin 10-15 minuuttia. Kyselyn tietoja käytetään ainoastaan pro gradu -tutkielmaa varten. Kysely toteutetaan täysin anonymisti, jolloin kyselyyn vastaamisesta tai linkin avaamisesta ei jää tunnistetietoja. Webropolilla kerätty aineisto siirretään Turun yliopiston tietoturvalliseen Seafile-järjestelmään ja se on ainoastaan tutkijoiden saatavilla.

Kiitos jo etukäteen kyselyyn osallistumisesta, tieto on arvokasta tutkimuksemme kannalta!

Linkki tutkimuksen

tietosuojailmoitukseen: <https://seafile.utu.fi/f/71cacce2feb1401ba6ef/>

Jos mieleesi tulee kysyttävää, voit olla yhteydessä sähköpostitse Emiliaan eielgs@utu.fi tai Karoliinaan kahiet@utu.fi

1. Tutkimuslupa *

- Tähän kyselyyn vastaamalla vahvistan osallistumiseni tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkimushenkilöksi. Vastauksiani saa hyödyntää tutkimuskäyttöön ja hyväksyn tietojeni tallentamisen.

2. Ikäryhmä *

- Alle 25 vuotias
 25-34
 35-44
 45-54
 55 vuotta tai yli

3. Opetuskokemus vuosina *

- Alle 1 vuosi
- 1-3 vuotta
- 4-6 vuotta
- 7-9 vuotta
- 10 vuotta tai enemmän

4. Koulutus *

- Käsityön aineenopettaja
- Luokanopettaja ja käsityön aineopinnot
- Muu, mikä?

5. Olen käynyt erityisopettajan opintoja *

- Kyllä, mitä?
- En

Pro gradu -tutkielman kyselylomake

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Osa 1: Miten 7.-9. luokkalaisten oppilaiden erilaiset sosioemotionaaliset taidot ilmenevät käsityön oppiaineessa?

Sosioemotionaaliset taidot kuvaavat ihmisen psykologisia rakenteita, kuten persoonan piirteitä ja vahvuuksia. Taidot pitävät sisällään ihmisen kyvykkyyden työskennellä tehokkaasti ja pitkäjänteisesti, kyvyn luoda ihmissuhteita sekä valmiuksia selvittää erilaisista elämäntilanteista ja yhteistyöstä muiden kanssa. Sosioemotionaaliset taidot pitävät sisällään taitoja, joiden avulla yksilö pystyy muodostamaan ystävyssuhteita, ratkaisemaan konflikteja tai esimerkiksi rauhoittamaan itsensä vihaisena. Tunteiden säätely, itsetietoisuus, tunteiden hallinta sekä ihmissuhdetaidot ovat merkittäviä tekijöitä akateemisen menestymisen, impulssien hallinnan sekä keskittymiskyvyn kannalta. Sosioemotionaaliset taidot muovautuvat läpi elämän.

6. Millaisia tunteita käsityön oppitunneilla ilmenee? Rastita vaihtoehdot. *

- Ahdistus
- Epätoivo
- Epävarmuus
- Hermostuneisuus
- Hyväntuulisuus
- Kiihtymys
- Levottomuus
- Rauhallisuus
- Rohkeus
- Sinnikkyys
- Ärtynisyys
- Turhautuneisuus
- Innostuneisuus

7. Alla esitämme erilaisia sosioemotionaalisia taitoja. Rastita, mitkä mielestäsi ilmenevät oppilailla käsityön oppitunneilla. *

- Pitkäjänteinen työskentely
- Sosiaalinen vuorovaikutus (vuorovaikutus vertaisten ja opettajien kanssa)
- Tunteiden tunnistaminen ja säätely (esim. oppilas tunnistaa olevansa ärtynyt ja keskeyttää työskentelyn rauhoittuakseen)
- Haasteita tunteiden tunnistamisessa ja säätelyssä (esim. oppilas on ärtynyt, mutta ei osaa itsenäisesti rauhoittua)
- Yhteistyökyky muiden kanssa
- Tunteiden sovelias ilmaisu (oppilas osaa ilmaista tunteensa tilanteeseen sopivalla tavalla)
- Tunnistaa omat vahvuudet
- Haasteita tunnistaa omia vahvuuksia

8. Kuvaile, millä tavoin oppilaiden hyvät sosioemotionaaliset taidot (toiminta, vuorovaikutus, tunteiden säätely) näkyvät oppilaiden toiminnassa ja vuorovaikutuksessa käsityön oppitunneilla.

Kerro konkreettisia esimerkkejä käsityön oppitunneilta. *

--

9. Kuvaile, millä tavoin oppilaiden sosioemotionaalisiin taitoihin liittyvät haasteet näkyvät oppilaiden toiminnassa, vuorovaikutuksessa ja tunteiden säätelyssä käsityön oppitunneilla? Kerro konkreettisia esimerkkejä käsityön oppitunneilta. *

--

10. Millaisia tunteen purkauksia 7.-9. luokkalaisilla oppilailla tulee käsityöprosessin eri vaiheissa? Anna konkreettisia esimerkkejä tilanteesta ja oppilaiden kokemista tunteista. *

Ideointi	
Suunnittelu	
Valmistus	
Arviointi	

Pro gradu -tutkielman kyselylomake

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Osa 3: Millä tavoin käsityön aineenopettaja voi tukea oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja käsityön oppiaineessa?

11. Millaisia tuen tarpeita oppilailla on, jotka tarvitsevat sosioemotionaalista tukea? *

12. Kuvaile, millä keinoilla voit tukea tai vahvistaa oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja työssäsi? Kerro konkreettisia esimerkkejä tavoitastasi tukea oppilaita. *

13. Miten koet käsityön oppiaineen tukevan oppilaiden sosioemotionaalaisia taitoja? *